

ΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΜΟΥ.

Α'.

Η ΠΑΤΡΙΣ.

Ἀσαφῶς πως ἐνθυμοῦμαι τὰ παιδικά μου ἔτη· γνωρίζω ὅτι ἐγεννήθην εἰς Καρπενήσι, πόλιν, ἢ μᾶλλον χωρίον τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος· ὁ δὲ πατρικὸς μου οἶκος φαίνεται μοι τώρα ὡς φανταστικὸς τις πύργος συγκεχυμένου ὀνείρου, χονδροειδὲς οἰκοδόμημα, ἄμορφον μίγμα λίθων, ἀσβέστου καὶ ξύλων, περιέχον ὡς ἐπιπλα ψάδας, σκαμνία, σκευοθήκας, ξυλῖνας κλῖνας, τεθειμένους ὑπὸ πλούσια κωνωπεῖα· ὑπηρεῖται δὲ πολυάριθμοι, κατηφέεις τὸ ἥϊος καὶ ἄφωνοι, ἀνέβαινον καὶ κατέβαινον ἀψοφητὶ καὶ διεσταυροῦντο ὥσεὶ σκιαί. Ἡ αὐλὴ τῆς οἰκίας ἡμῶν ἐπληθεῖ πάντοτε ἵππων καὶ ἐνόπλων ἀνδρῶν. Ὁ πατήρ μου ἦν ἀρχηγὸς ἀρματωλῶν, ὑψηλὸς, ἰσχνὸς, ἡλιοκαῆς, βραδὺ καὶ μεγαλοπρεπὲς ἔχων τὸ βάδισμα· τὸ λάμπον βλέμμα του ἥστραπτεν ὑπὸ τὰς ἀψίδας τῶν πάντοτε συνεσπασμένων μελανῶν ὀφρύων του. Ὡμίζει ὀλίγα, καὶ ἡ φωνὴ του ἦτο τόσο ἀπότομος καὶ ἰσχυρά, ὥστε ἔτρεμον ἐνώπιόν του. Ἡ μήτηρ μου (ταλαίπωρε μήτερ!) εἶναι τὸ μόνον πρόσωπον, ὅπερ ἐνθυμοῦμαι ἔτι περιπαθῶς· οὕτ' αὐτῇ, ὡς ὁ πατήρ μου, μ' ἐδώπευσέ ποτε· τὸ βλέμμα τῆς οὐδέποτε ἐπληρώθη τοῦ ἱλαροῦ ἐκείνου φωτός, δι' οὗ δάλπουσιν αἱ μη-

τέρες τὰ φίλτατά των, καὶ οὐδέποτε συνήντησεν ὁ ὀφθαλμός μου τὸ μειδίαμά της. Σήμερον, ὅταν ρίψω τυχὸν τὰ βλέμματα ἐπὶ τινος Βυζαντινῆς εἰκόνης τῆς Παναγίας, νομίζω ὅτι βλέπω τοὺς χαρακτῆρας τῆς μητρός μου· μεγαλοπρεπῆς, ἀλλὰ ψυχρὰ καὶ ἀσυμπαθῆς καλλονή. Ἦσθ' ἀνόμην, ὅτι με ἠγάπα παραφόρως· ἀλλ' ἦτο φύσις ἀμετάδοτος, χαρακτήρ εἰδισμένος νὰ καταστέλλῃ τὰς ἐντυπώσεις του, καὶ μόνον στιγμιαῖαι, ἀλλὰ φωτειναὶ τινες ἐκλάμψεις, προέδιδον τὴν μητρικὴν τῆς στοργήν.

Ἡμέραν τινὰ ἔπαιζον πρὸ τῆς θύρας τῆς οἰκίας, ἡ δὲ μήτηρ μου ἐκάθητο εἰς τὴν πρὸ τῆς θύρας κλίμακα στρέφουσα τὴν ῥοδάνην της. Αἰφνης ἵππος τις ἐκφυγὼν τοῦ σταύλου ὁρμᾷ κατ' ἐμοῦ· ἐγὼ βλέπω τὸν κίνδυνον, ὃν δὲν δύναμαι ν' ἀποφύγω, ἀλλ' ἡ μήτηρ μου ταχὺ πηδήσασα φθάνει πλησίον μου, μὲ προασπίζει διὰ τοῦ σώματός της, καὶ διὰ ῥωμαλέας χειρὸς ἀναχαιτίζει τὸν ἵππον.

Εἶχον ἀδελφὴν νεωτέραν μου, ἥτις ἠσθένησεν ἐπικινδύνως· ἡ μήτηρ μου δὲν ἀφῆκεν ἐπὶ δύο μῆνας τὸ προσκεφάλαιόν της . . . ἀλλ' ἡ ἀδελφὴ μου ἀπέθανεν. Ἐνθυσμοῦμαι εἰσέτι μετὰ σπαραγμοῦ καρδίας τὴν ἀπελπισίαν τῆς μητρός μου· τὴν ἀπαθῆ συνήθως μορφὴν της παρεμόρφωσεν ἡ λύπη· ἡ πάτριος ὀροφὴ ἐσεισθή ἐκ τῶν κραυγῶν της, καὶ ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας κατεκλείσθη εἰς τὸν θάλαμόν της· ἅμα δὲ πρῶτον ἐξῆλθε, κατηυδύνθη πρὸς τὸ μνήμα τῆς ἀδελφῆς μου. Ἐγὼ συνώδευον τὴν μητέρα μου εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ εὐσεβοῦς τούτου καθήκοντος. Διάταγμα τῆς τότε προσωρινῆς κυβερνήσεως τῆς Ἑλλάδος εἶχεν ἀπαγορεύσειν τὴν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ταφὴν, τὸ δὲ πρὸ τῶν πυλῶν τῆς πόλεως κείμενον νέον νεκροταφεῖον εἶχε πληρωθῇ ἐντὸς ὀλίγου πτω-

μάτων, διότι ὁ λοιμὸς, ἡ πείνα, ὁ πόλεμος ἀπεΐριζον τοὺς κατοίκους. Καιρὸς δὲν ἦτο νὰ κοσμῶνται οἱ νεκροί, καὶ ἐν ἀπλοῦν ῥάκος ἢ τετραυσμένον ἀγγεῖον ὁποιουδήποτε χρώματος ἐδείκνυε τὸ μέρος, ὅπου ἕκαστος τῶν θανόντων ἀνεπαύετο· ἡ λύσσα τοῦ ἀνέμου συνέχεε πολλάκις τὰ γνωρίσματα ταῦτα, καὶ τότε, τὸ μόνον πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ ζητουμένου τάφου καταφύγιον, τὸ μόνον μητρῶον τοῦ κοιμητηρίου, ἦσαν οἱ παρευρεθέντες εἰς τὴν κηδεῖαν. Μάτην ἐζητήσαμεν τὸν τάφον τῆς ἀδελφῆς μου. Ἡ μήτηρ μου ἦτο περίλυπος· ἐπὶ τινὰς στιγμὰς βεβυθισμένη εἰς τὸ ἄλγος τῆς ἔμεινεν ἀκίνητος καὶ σιωπηλή· εἴτα, συνελθοῦσα αἴφνης, διατάσσει τοὺς συνοδεύοντας ἡμᾶς ὑπηρέτας ν' ἀνασκάψωσι τὸ νεκροταφεῖον· ὅλος ἐκεῖνος ὁ χῶρος ἀνεστράφη ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον. "Ω! φρίσσω ἔτι καὶ νῦν ἀναπολῶν τὴν φοβερὰν ἐκείνην σκηνήν! ἀποτρόπαιοι κεφαλαὶ, χεῖρες, κνῆμαι, σκελετοὶ, ῥάκη σεσηπότα, ἀναμιγνύμενα καὶ συστρεφόμενα ἐντὸς στροβίλου κονιορτοῦ!...

Ὁ πατήρ μου ἦν ἐπίφοβος, καὶ ἡ πόλις ὑπέστη τὴν βεβήλωσιν ἐκείνην, ἣν τὸ μητρικὸν φίλτρον διέπραξεν.

Ἡ μήτηρ μου παρηκολούθησε μετ' οὐ πολὺ τὴν ἀδελφήν μου· ἐγὼ δὲ παρεδόθην ὑπὸ τοῦ πατρός μου εἰς τινὰ θείαν μου, ἣτις με μετήγαγεν εἰς τὰς Ἰονίους νήσους· μ' ἐνηγκαλίσθη δὲ τρυφερῶς πρὶν ἢ μ' ἀποχωρισθῇ, καὶ μοι παρήγγειλε πολλὰ, ὧν τοῦτο μάλιστα μοι ἐπροξένησε ζωηρὰν ἐντύπωσιν· τὸ ἐνθυμοῦμαι ἔτι· «Ἐχε τὴν κατάραν μου, υἱέ μου, ἂν ἀρνηθῇς τὴν πίστιν σου, καὶ δὲν ἐκδικήσης τὸν θάνατόν μου.» Μετ' ὀλίγον οἱ Τούρκοι τὸν ἀνεσκολόπισαν. Ἡμῖν τότε μόλις δεκαετῆς, ἡ δὲ εἵδησις τοῦ θανάτου τοῦ πατρός μου ἀγανάκτησιν μᾶλλον ἢ λύπην μοι ἐνέπνευσεν. Κατὰ τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἐκεῖνον πόλεμον, κατ' ὃν οἱ στρατιῶται

ἦσαν ἥρωες, τὰ δὲ παιδία ἦσαν ἄνδρες, ἢ ἀτίμωσις ἦν ἐπιφοβωτέρα τοῦ θανάτου.

Φιλανθρωπική τις ἐταιρία μ' ἀπέστειλε μετ' ὀκτὼ ἄλλων ὀρφανῶν εἰς Ἑλβετίαν, ἵνα ἐκπαιδευθῶ.

Ὁ ἐν τῷ ἐκπαιδευτηρίῳ βίος ἀποτελεῖ παρὰ τοῖς πλείστοις τὰ ποιητικώτερα ἔτη τῆς ζωῆς των· ἀλλ' ἐγὼ πάντῃ πεζὴν αὐτῶν μνήμην ἐτήρησα. Ἡ μακρὰν ἐμοῦ εὕρισκομένη πατρίς ἦν ὁ μόνος μου διαλογισμός, τὸ μόνον ἐπαγωγὸν δι' ἐμὲ ὑποκείμενον ὀμιλίας, ἢ μόνη μου στοργή. Σήμερον, φθὰς εἰς ἡλικίαν, κατ' ἦν ἐξαλείφονται συνήθως αἱ χίμαιραι, ἐκπλήττομαι ἔτι, ὅταν ἀναπολήσω τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, διὰ τὴν δύναμιν τοῦ τότε κατακυριευοντός με αἰσθηματος. Οὐδέποτε ὑπῆρξεν ἐν ἐμοὶ ὁ πρὸς τὴν πατρίδα ἔρως ἰσχυρότερος ἢ κατὰ τὴν περίοδον ἐκείνην τῆς ζωῆς μου. Ἄμα ἔβλεπον συμπατριώτην τινά, τὸν ἡρώτων ἐν ἐρωτικῇ σχεδὸν περιπάδεια περὶ τῆς καταστάσεως τῆς περιποδηίου πατρίδος, περὶ τῶν προόδων τῆς Ἑλλάδος. Ἐπεθύμουν ν' ἀκούω ἱστορούμενα τὰ κατορθώματα τῶν ἡρώων τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος, καὶ οὔτε ἐρευνῶν οὔτε ἀκούων ἀπέκαμνον. Μετὰ τῶν συμμαθητῶν ἐλάλουν τερὶ τοῦ τόπου μου· εἰς τὰς συνθέσεις μου τ' ὄνομα τῆς Ἑλλάδος εἰσεχώρει πανταχοῦ· εἰς τὰ παιγνίδιά μου ἐκαλούμην πάντοτε στρατηγὸς ἐνὸς ἐλληνικοῦ στρατοῦ, καὶ ὥρμων ἐξ ἐφόδου κατὰ τῶν Τουρκικῶν ταγμάτων, ἅτινα οὐδέποτε, ἐννοεῖται, κατέλειπον ἀνεξολόθρευτα· εἰς τὴν ἐκκλησίαν προσηυχόμην ὑπὲρ τοῦ μεγαλείου τῆς πατρίδος μου, καὶ τὴν προσευχὴν ταύτην ἡ καρδιά μου μόνη εἶχεν ὑπαγορεύσειν.

Παραλλήλους ἄλλας ἀναμνήσεις μοι προσφέρει τὸ ἐκπαιδευτήριον, τὴν φυλακὴν, τὰ βρασμένα φασήλια, τὸν περίπα-

τον τῆς πέμπτης καὶ τὴν διανομὴν τῶν βραβείων. Αἱ διακοπαὶ ἦσαν δι' ἐμέ μαρτύριον· ὅλοι οἱ ἄλλοι συμμαθηταί μου μετέβαινον εἰς τὰς οἰκογενείας των, καὶ ἐγὼ μόνος ἔμενον κατὰκλειστος εἰς τὸ κατηφές μοναστήριον.

Ἦμην ἐκκαιδεκαετῆς, ὅτε ἀνεκλήσθην εἰς τὴν Ἑλλάδα. Θεῖός τις, οὕτινος ἠγνόουν τὴν ὑπαρξιν, ἔστειλέ μοι χρήματα, καὶ μ' ἐκάλεσε νὰ μεταβῶ πρὸς αὐτόν. Ὁ ἄγνωστος οὗτος συγγενής μου διέμεεν εἰς τὰς Ἰονίους νήσους· μετέβην λοιπὸν εἰς Τεργέστην, καὶ ἐκεῖθεν εἰς Κέρκυραν, ὅπου ὁ Θεῖός μου μ' ὑπεδέχθη ἄρκετὰ καλὰ, καὶ μοι προέτεινε νὰ λάβω θέσιν εἰς τὸν ἐμπορικόν του οἶκον· ἐδέχθην.

Δὲν ἤμην ὅμως φύσει προωρισμένος διὰ τὸ ἐμπόριον. Ἦσθ' ἀνόμην ἐνδόμυχον κλίσιν εἰς ἐνεργητικὸν βίον· καὶ ἡ μετὰ τῆς ὁσμῆς τῆς πυρίτιδος ἀναμειγμένη αὖρα τῶν ὀρέων, ἣν εἶχον ἀναπνεύσειν κατὰ τὰ παιδικά μου ἔτη, ἀνεκύκα τὸ αἷμά μου. Ἡ ἐν Κερκύρᾳ διαμονὴ ἦτο εἰς ἐμέ λίαν δυσάρεστος· ἡ Ἀγγλικὴ τῆς φρουρᾶς, οἱ εὐρωπαϊζοντες κάτοικοί της, ἐφαίνοντό μοι ὅλον τι διάφορον τῆς ἐλευθέρως καὶ ἀνεξαρτήτου Ἑλλάδος, τοῦ τόπου τῶν ὀνείρων μου, τῆς ἰδανικῆς πατρίδος, ἣν εἶχον ἀναπλάσειν ἐν τῷ ἐκπαιδευτηρίῳ.

Περιεπάτουν συχνὰ παρὰ τὰ παραθαλάσσια τείχη τῆς πόλεως, ἵνα χορτάσω τοὺς ὀφθαλμούς μου βλέπων τὴν ἑλληνικὴν σημαίαν· διῆγον ὥρας ὁλοκλήρους θεωρῶν τὸ κυανοῦν χρῶμα τῆς· κατεδέλγόμεν ὑποκολλουμένων διὰ τοῦ βλέμματος τοὺς κομψοὺς κυματισμοὺς τῆς, καὶ ἐμέτρουν μετὰ χαρᾶς ἀφάτου τὰ ἐν τῷ λιμένι ἠγκυροβολημένα ἑλληνικὰ πλοῖα. Ἄν τὸ μόνον πολεμικὸν ἀτμοκίνητον, ὅπερ εἶχε τότε ἡ ἑλληνικὴ ἐπικράτεια, διήρχετο τυχὸν διὰ Κερκύρας, ἔτρεχον νὰ τὸ ἐπισκεφθῶ μετὰ παιδικοῦ θαυμασμοῦ, καὶ ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς

Κερκύρας — πρὸ πάντων οἱ τῶν κατωτέρων τάξεων — ἐπλήρουν τὸ κατὰστροφά του, ἀποστρέφοντες τὸ βλέμμα ἀπὸ τῶν μεγαλοπρεπῶν ἀγγλικῶν στόλων, καὶ περιχαίροντες διὰ τὸ ταπεινὸν ἐλληνικὸν σκάφος. Ὁ ἰδιός μου ἐνθουσιασμὸς δὲν μ' ἐμπόδισε νὰ παρατηρήσω μετ' ἐκπλήξεως τὴν πατριωτικὴν ταύτην περιέργειαν τοῦ Ἰονίου λαοῦ, ἥτις ὑψοῦτο σχεδὸν μέχρι σεβασμοῦ. Ἐπίσης, ὅσάκις ἐλληνικὴ στρατιωτικὴ στολὴ ἐφαίνετο εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς Κερκύρας, ἐνθουσιώδεις ἀνευφημίαι τὴν ὑπεδέχοντο. Μετὰ ποίου ὕμνου δὲν ἐγένετο δεκτὸν πᾶν ὅτι ἔφθανεν ἐκ τοῦ ἐλληνικοῦ βασιλείου . . . βιβλία, ἐφημερίδες, ἄνθρωποι! μετὰ πόσης παραφορᾶς οἱ εὐχάρστεις τῆς Κερκύρας κάτοικοι ἔτρεχον εἰς προὔπαντησιν τοῦ βασιλέως τῆς Ἑλλάδος, ὅσάκις οὗτος προσωρμίζετο εἰς τὸν λιμένα των! Ὅσοι τῶν Κερκυραίων ἐπανήρχοντο ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἐθεωροῦντο μετὰ πλείονος προσοχῆς, καὶ, νομίζω, μετὰ πλείονος σεβασμοῦ ἢ οἱ ἄλλοι. ἦσαν προσκυνηταὶ ἐπιστρέφοντες ἐκ τῆς ἁγίας γῆς, οὓς ἡρώτων ἅπαντες περιπαθῶς, ἀπομνημονεύοντες καὶ τοὺς ἐλαχίστους λόγους αὐτῶν.

Εὐρίσκοντο τότε ἐν Κερκύρᾳ Ἕλληνές τινες ἐκ τῶν ὁμόρων τῆς Τουρκίας ἐπαρχιῶν, φοροῦντες τὴν γραφικὴν των ἐνδυμασίαν, καὶ ἐλκύοντες τὴν συμπαθῆν τοῦ κοινοῦ προσοχήν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὸ αὐτὸ αἶσθημα. Ἡ τὰ ἐμβλήματα τοῦ βασιλέως Ὀθωνος φέρουσα στολὴ ἐξεπροσώπει τὴν ἐλευθέραν πατρίδα, ἥ δὲ ὑπερήφανος φουστανέλλα τὴν δούλην. Οἱ ἠπειρῶται συνεμερίζοντο τὸν ἐνθουσιασμὸν τῶν Ἑπτανησίων διὰ τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα, καὶ ἔφερον ἀνηρτημένον εἰς τὸν λαιμόν των ἐν εἵδει φυλακτηρίου ἀργυρᾶ ἢ καὶ χρυσᾶ νομίσματα τοῦ βασιλέως Ὀθωνος. Πρὸς ἐκτίμησιν τῆς λεπτο-

μερείας ταύτης πρέπει ν' αναμνησθῇ τις, ὅτι ἀπὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων εἶναι συνηθέστατον τοῖς Ἑλλησι νὰ φέρωσι περὶ τὸν τράχηλον κεκρυμμένα ὑπὸ τὰ ἐνδύματα χρυσᾶ ἢ ἀργυρᾶ νομίσματα τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ἱδρυτοῦ τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας, ταχθέντος ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἐν τοῖς Ἀγίοις. Περιπατῶν διὰ τῶν εὐσταλῶν πεδιάδων τῆς Κερκύρας ἀπήντων ἐνίοτε τοὺς ταλαιπώρους φυγάδας, στρέφοντας τὰ βλέμματα πρὸς τὰ ὄρη των, καὶ νομίζοντας ὅτι ἀνέπνεον μετὰ τοῦ ἐκείθεν πνέοντος ἀνέμου τὰς ἀναδυμιάσεις τῶν ἀποτόμων πλευρῶν των, καὶ τὸν ἀέρα, ὃν ἀνέπνεον αἱ γυναῖκες, αἱ ἀδελφαὶ, αἱ θυγατέρες των, στενάζουσαι ἐν τῷ αἴσχει τῶν πασσαδικῶν χαρεμίων. Ἐνίοτε τὰ βλέμματά των ἐτρέποντο πρὸς τὸ ἀντίθετον μέρος τοῦ ὀρίζοντος, ὅθεν ἤρχιζον τὰ τεχνητὰ τοῦ ἐλληνικοῦ βασιλείου ὄρια, καὶ ἀόριστος στεναγμὸς διέστελλε τὰ στήθη των· σιγηλοὶ, μελαγχολικοὶ καὶ ἀξιοπρεπῶς βαδίζοντες, ἀνεμίμνησκόν με τὸν πατέρα μου. Δὲν ἐβράδυνον να οἰκειωθῶ μετ' αὐτῶν, καὶ τοῖς ἀνεκοίνωσα εὐθὺς πόσον ἐπεθύμουν νὰ μεταβῶ εἰς τὴν Ἑλλάδα.

— Ποιάν; μ' ἠρώτησεν εἰς ἐξ αὐτῶν.

— Πῶς, ποίαν; εἶπον.

— Βέβαια, εἰς τὴν μεγάλην ἢ εἰς τὴν μικράν;

— Εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἰς τὸ Ἑλληνικὸν βασίλειον!

— Καψερέ! ἀπήντησεν ἐκεῖνος, κινῶν τὴν κεφαλὴν.

Μάτην προσεπάθησα κατόπιν νὰ μάθω τὴν αἰτίαν τοῦ λόγου του. Βραδύτερον ὅμως κατενόησα καὶ τὴν ἐκφώνησιν καὶ τὴν μιμικήν του. Παρεκάλεσα τὸν θεῖόν μου νὰ μ' ἀφήσῃ νὰ μεταβῶ εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅπου ἤθελον νὰ ταχθῶ εἰς στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν· ἐκεῖνος ἐζήτησε νὰ μ' ἀποτρέψῃ,

ἀλλὰ βλέπων ὅτι οὐδέποτε ἤθελε κατορθώσειν νά με καταστήσῃ καλὸν ἔμπορον, ἐπέσθη νά μοι δώσῃ συστατικά τινα γράμματα καὶ ὀλίγα χρήματα, καὶ οὕτως ἀπῆλθον περιχαρής.

Ἀπὸ τοῦ ἀτμοκινήτου, ὅπερ μ' ἔφερεν εἰς Πάτρας, ἀνεξήτουν διὰ τοῦ βλέμματος τὰ ὄρη, ἅτινα ἀποτελοῦσι τὰ σημερινὰ τοῦ βασιλείου ὄρια· καὶ ὅτε μοι τὰ ἔδειξαν, ἡ φαντασία μου τὰ ἔπλασεν ὑπὸ ἰδιαίτερόν τι σχῆμα· ἡ Ἑλληνική των κλιτὺς ἐφαντάσθη ὅτι μοι προσεμειδία ἐν μητρικῇ στοργῇ . . . ἦτο ὠραιότερα, μεγαλοπρεπεστέρα· καὶ ὅμως ἦν ἐκατέρωθεν ὁ αὐτὸς βράχος, ἐπίσης φαλακρὸς καὶ τραχὺς, ἀλλὰ καλλυνόμενος ἐντεῦθεν ὑπὸ τοῦ μαγευτικοῦ συναισθήματος τῆς ἐλευθέρας καὶ ἀνεξαρτήτου πατρίδος, συναισθήματος ἐγωϊστικοῦ, ἀνοίγοντος τὰς ἀγκάλας μου πρὸς τὴν ἐλευθέραν ἀδελφὴν καὶ κλείοντος αὐτὰς πρὸς τὴν δούλην.

Εἶναι ἀνέκφραστον ὅ,τι ἡσθάνθη πατῶν τὸ ἔδαφος τῶν Πατρῶν· ἐπάτουν τέλος τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, τὴν ἁγίαν, τὴν ἐλευθέραν γῆν . . . Ὅλοι οἱ εἰς τὰς ὁδοὺς περιφερόμενοι ἄνθρωποι ἦσαν Ἕλληνες, καὶ Ἕλληνες ἐλεύθεροι· οἱ στρατιῶται φέροντες τὸ πυροβόλον μετ' ἀλαζονικοῦ βλέμματος καὶ ἀρρενωποῦ ἥθους ἦσαν στρατιῶται τοῦ στρατοῦ μας· αἱ τελωνιακαὶ καὶ ἄλλαι ἀρχαὶ παρίστων τὴν ἐθνικὴν κυριαρχίαν· ἡ κυανῇ σημαίᾳ ἐδέσποζεν ἐπὶ τῆς γῆς ἐκείνης· ἡ τὴν παιδικὴν μου ἡλικίαν βαυκαλήσασα γλῶσσα, ἡ ὠραία ἐλληνικὴ γλῶσσα, ἐπλήρου τὸν ἀέρα διὰ τῶν ἡχηρῶν καὶ μελωδικῶν της φθόγγων· ὁ ἀὴρ αὐτὸς ὁ τόσον καθαρὸς, τόσον γλυκὺς, τὸ διαφανὲς ἐκεῖνο φῶς τοῦ κεχρυσωμένου ὀρίζοντος . . . τὰ πάντα μ' ἐμέθυσκον καὶ μ' ἔφερον εἰς ἔκστασιν, σχεδὸν εἰς παραφροσύνην· ἔκλαιον ἐκ συγκινήσεως. Αἱ Πάτραι, πόλις, ἢ μᾶλλον κώμη τότε, μόλις διαγεγραμμένη, παρίστατο

εἰς τὰ βλέμματά μου ὑπὸ τὴν ὠραιότεραν ὄψιν. Ἡ Γενεύη, ἡ Τεργέστη, ἡ Κέρκυρα ἐφαίνοντό μοι χωρία παραβαλλόμεναι πρὸς τὰς Πάτρας. Διέτρεξα τὰς ὁδοὺς τῆς κατ' ὅλας τὰς διευρύνσεις, ἐπεσκέψθην τὸν ναὸν τοῦ προστάτου τῆς πόλεως, ἁγίου Ἀνδρέου· ἐγονυπέτησα πρὸ τοῦ ἱεροῦ, καὶ μετὰ θελκτικῆς συγκινήσεως ἐφίλησα τὰς ψυχρὰς πλάκας τῆς ἐκκλησίας (α).

Β'.

ΛΗΣΤΕΙΑ ΚΑΙ ΕΡΩΣ.

Ἐπανελθὼν εἰς τὸ ἀτμοκίνητον εὖρον αὐτὸ βρίθον ἐπιβατῶν, ἐν Πάτραις ἐπιβιβασθέντων, ἐν οἷς διέπρεπον ἄνδρες τινὲς τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος. Τούτους ἰδὼν ἐνεπλήσθην εὐσεβοῦς θαυμασμοῦ! Κατὰ πᾶσαν στιγμὴν προσεπάθουν νὰ βλέπω αὐτοὺς ἐκ τοῦ σύνεγγυς ν' ἀκούω τῆς φωνῆς αὐτῶν . . . ἀλλὰ δὲν ἐτόλμων νὰ μετάσχω τῆς ὁμιλίας αὐτῶν . . . — Ἡ πατριωτικὴ αὕτη ἔκστασις ἐπὶ πολὺν καιρὸν κατεῖχέ με· καὶ τὰς Ἀθήνας, τὴν Πρωτεύουσάν τοῦ βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, ἐθεώρουν ὡς ἄλλην γῆν τῆς ἐπαγγελίας. Ἀλλὰ παραλείπων τὴν ἔκθεσιν τοῦ διαπύρου καὶ μυστηριώδους ἐνθουσιασμοῦ, ἐν ᾧ ἐπεσκέψθην καὶ τὰς ἐλαχίστας γωνίας τῆς πόλεως καὶ τῶν περιχώρων, προβαίνω μετὰ σπουδῆς εἰς τὴν ἐξιστόρησιν τοῦ μέρους ἐκείνου τοῦ βίου μου, ὅπερ διέθεσεν ἀποφασιστικῶς ὅλην τὴν ὑπαρξίν μου.

(α) Τὸ μέρος τοῦτο ἐδημοσιεύθη κατὰ πρῶτον ἐν τῷ Ἐξ. Ἡμ. τοῦ 1865 σελ. 331—9· δημοσιεύεται δὲ καὶ νῦν ἐκ δευτέρου χάριν τῶν μὴ ἐχόντων τὴν σειρὰν τοῦ Ἐξ. Ἡμ. Σ. Ε.

Τὰ χρήματα, ἅπερ ἔλαβον παρὰ τοῦ θεοῦ μου, ἐξηντλή-
 θησαν τέλος πάντων· καὶ ἐγὼ οὐδέποτε πρότερον εἶχον σκεφθῆναι,
 ὅτι ὥφειλον νὰ φροντίσω, εἰ μὴ περὶ πλουτισμοῦ, τοῦλάχιστον
 περὶ τινος πόρου τοῦ ζῆν· νῦν δὲ ἡ σκέψις αὕτη με κατετά-
 ραξε, καὶ με ἐνέβαλεν εἰς λυπηρὰν ἀμηχανίαν. Ὁ ὑπερήφανος
 χαρακτήρ μου ἐκώλυέ με τοῦ νὰ καταφύγω εἰς παρακλήσεις
 πρὸς ἐπιτυχίαν πολιτικῆς τινος θέσεως· αἱ δὲ κλίσεις μου,
 αἱ ἐπιθυμίαι μου, τὸ ἥθος μου, τὸ παρελθὸν τῆς οἰκογενείας
 μου, αἱ παροῦσαι περιστάσεις, τὰ πάντα με παρώτρυνον
 πρὸς τὸ στρατιωτικὸν στάδιον· καὶ τέλος πάντων κατετάχθην
 ἐν τοῖς ὀπλίταις. Ὅποίαν ἡσθάνθην εὐτυχίαν κατ' ἥν ἡμέ-
 ραν ἐνεδύθην τὴν γλαυκόχρουν ἐκείνην στολήν! μετὰ πόσης
 χαρᾶς περιέβλεπον ἑμαυτόν! κόσμον ὑπερηφάνως ἐβάδιζον! πό-
 σον ἀρειμανίως ἐχαιρέτιζον τοὺς ἀπαντῶντας! "Ω! ἔπρεπε
 τότε νὰ με ἴδῃ τις! Εἰς δὲ τὰ γυμνάσια καὶ τοὺς ἐλιγμοὺς
 ὁποῖός τις ἐφαινόμην; τῇ ἀληθείᾳ ἐντὸς δύο ἡμερῶν ἡδυνάμην νὰ
 διδάξω τὰ κατ' οὐλαμὸν γυμνάσια καὶ αὐτοὺς τοὺς προγυ-
 μναστάς μου. Ἄς λέγωσιν οἱ θεωρητικοί, ὅτι τὰ τακτικὰ
 στρατεύματα οὐδὲν ἄλλο εἰσὶν ἢ μηχαναί, καὶ ὅτι τοῦ στρα-
 τιώτου ἡ φυσικὴ ιδιότης ἐκμηδενίζεται! ὁ ἐνθουσιασμός, ἡ
 ἐμπειρία καὶ ἡ παιδεία τοῦ στρατιώτου ἀπείρως ἐπαυξά-
 νουσι τὴν ἰσχὺν τοῦ λόχου. Ἐντὸς τριῶν μηνῶν κατάρθωσα
 νὰ λάβω τὸν βαθμὸν τοῦ Ἐπιλοχίου! καὶ μέχρι τοῦδε μετὰ
 πόσης κατανύξεως ἐνδυμοῦμαι τὴν εὐπάρυφον στολήν μου,
 ὡς ὑπαξιωματικοῦ! Κατ' ἥν ἡμέραν τὴν ἔλαβον ὀλίγον ἔλειψε
 νὰ καταφιλήσω τὸν ἀρχηγόν μου! ἐν δὲ ταῖς ὁδοῖς μετὰ
 πολλῆς δυσκολίας ἀπέκρυπτον τὴν χαρὰν μου· καὶ τῇ ἀλη-
 θείᾳ μοί ἦτο ἀκατανόητον ὅτι ὁ κόσμος ἐδείκνυε μικρὰν
 προσοχὴν εἰς τὴν στολήν ἐκείνην, ἥτις με διέκρινε τῶν ἄλλων

ἀνδρώπων, καὶ ἥτις κατεπλημμύριζε τὴν καρδίαν μου χαρᾶς καὶ εὐτυχίας. Μετὰ πόσης ἀγαλλιάσεως ἐνθυμούμαι ὁμοίως τὴν ἡμέραν ἐκείνην, καὶ ᾗ ἦν ἐν ἐπιθεωρήσει τοῦ στρατοῦ, γινομένης παρελάσεως ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, ἔφερον ἐγὼ τὴν σημαίαν τοῦ τάγματος! ὁ Βασιλεὺς ἐφόρει στολὴν ἱππάρχου καὶ παρίστατο ἔφιππος, ὑπὸ πολυαρίθμου ἐπιτελείου περιστοιχούμενος· διαβαίνων δὲ ἐνώπιον ἐμοῦ ἐπέστησε τὸν ἵππον, ἀπέβλεψε πρὸς ἐμέ ἀσκαρδαμυκτὶ, καὶ μετὰ τοῦτο στραφείς πρὸς τὸν παριστάμενον ἀρχηγόν μου εἶπέ τι πρὸς αὐτόν· ὁ ἀρχηγός μου ἀπέβλεψε πρὸς ἐμέ, ἐμειδίασε, καὶ στραφείς πρὸς τὸν Βασιλέα εἶπεν αὐτῷ λέξεις τινάς. Ὁ Βασιλεὺς συνέκλεισε πρὸς στιγμὴν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀξιοπρεπῶς, περιέστρεψε διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς τὸν μύστακα, καὶ ἐπλησίασεν εἰς ἐμέ, ὅπως με παρατηρήσῃ ἐκ τοῦ σύνεγγυς· μετὰ δὲ τοῦτο ἀπεμακρύνθη βραδέως. Πόσον ἰσχυρῶς ἐπαλλεν ἡ καρδία μου καὶ ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἐπ' ἐμοῦ γενομένης ἐκείνης ἐπιβλέψεως!

Ἀλλ' ὅμως μετ' οὐ πολὺ κατενόησα, ὅτι ὁ βίος οὗτος τῶν στρατιωτικῶν παρατάξεων δέν ἦτο ὁ ἀληθῆς στρατιωτικὸς βίος· κατενόησα, ὅτι ἡ χρῆσις τῶν στολῶν ἐκείνων καὶ τῶν ὀπλισμῶν, οὓς ἐθαύμασα καὶ ἐζήλωσα ἐν Κερκύρᾳ, δέν περιωρίζετο ἐν ταῖς πόλεσιν . . . ἐθαύμαζον, ὅτι ἡ νέα γενεὰ δέν ἠσθάνθη τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ συμπληρώσῃ, ἢ τοῦλάχιστον νὰ ἐξακολουθήσῃ, τὸ ἔργον τῆς προλαβούσης.

Ἐν τούτοις ἐν ἀπόσπασμα τοῦ λόγου, εἰς ὃν ἀνῆκον, ἐστάλη ὡς φρουρὰ εἰς Κ . . . ἐν τοῖς περιχώροις τῶν Ἀθηνῶν ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν ἐνὸς ἀνθυπολοχαγοῦ, καὶ ἐγὼ συμπεριελήφθην ἐν τῷ ἀποσπάσματι ἐκείνῳ. Τὸ χωρίον Κ . . . εἶναι ἄλλιον, κατοικούμενον ὑπὸ τινων γεωργῶν, καὶ συγκείμενον

ἐξ οἰκίσκων καλαμοσκεπῶν, συνήθως μὲν ἄνευ παραθύρων, φωτιζομένων δὲ διὰ τῆς θύρας, καὶ ταύτης κακῶς κλειομένης· ἀλλὰ τὸ ἄθλιον τοῦτο χωρίον, κείμενον ἐπὶ στενῆς διόδου τοῦ ὄρους Πάρνηθος, εἶναι ἐπικαιρὸς θέσις πρὸς ἐπιτήρησιν τῆς ἀσφαλείας ἐν τῇ μεταξὺ τῆς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας συγκοινωνίᾳ. Συμμορίαι δὲ ληστρικαὶ ἀναφανεῖσαι περὶ τὰ μεθόρια ἠνάγκασαν τὴν Κυβέρνησιν νὰ λάβῃ προφυλακτικὰ μέτρα.

Τὸ ἡμέτερον ἀπόσπασμα ὤφειλε νὰ καταλάβῃ ἀναγκαστικῶς τὰς οἰκίας τοῦ χωρίου ὡς καταλύματα. Ὅθεν ὁ μὲν ἀνθυπολοχαγὸς καὶ ἐγὼ κατελύσαμεν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Δημάρχου, οἱ δὲ ἄλλοι ὑπαξιωματικοὶ καὶ στρατιῶται διεσπάρησαν εἰς τὰς οἰκίας τῶν ἄλλων κατοίκων τοῦ χωρίου.

Ὁ φιλοξενίσας ἡμᾶς Δήμαρχος ὠνομάζετο Καπετὰν Βασίλης· ἦτο δὲ γέρον ἐβδομηκοντούτης, μετασχὼν εὐδοκίμως τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος, ὡς αὐτὸς ἐβεβαίοντο, καὶ τὸ ἐθνόσημον, ὃ ἔφερον, ἐμαρτύρει· ἔχαιρε δὲ πολὺ διηγούμενος τὰ συμβάντα τοῦ ἀγῶνος, ὧν ὑπῆρξε μάρτυς αὐτόπτης. Χηρεύσας πρὸ πολλοῦ, ἔζη μετὰ τῆς μονογενοῦς θυγατρὸς του, νεάνιδος ἐκκαιδεκαετοῦς, ἣν πρὸ πολλῶν ἐτῶν εἶχε μεμνηστευμένην μετὰ τοῦ υἱοῦ πλουσίου τινὸς χωρικοῦ ἐκ τοῦ χωρίου Β . . . γειτονεύοντος πρὸς τὸ χωρίον Κ . . . Ἡ Εἰρήνη (οὕτως ὠνομάζετο ἡ μονογενὴς θυγάτηρ τοῦ Καπετὰν Βασίλη) ἦτο μετρίου ἀναστήματος, εὐκίνητος, ἀγχίνους καὶ λεπτόσωμος· ἡ δὲ Ἀλβανικὴ στολή, ἣν ἔφερον ἐν τῇ πρωτοτύπῳ αὐτῆς ἀπλότητι, ὑπεδείκνυσεν ὅλην τὴν κομψότητα τοῦ σώματος τῆς ὡραίας ἐκείνης νεάνιδος . . . καὶ εὐπάρυφος κεφαλόδεσμος περιεκόσμει τὸ ὠρειδὲς αὐτῆς πρόσωπον, ἐν ᾧ διέλαμπον ὠραῖοι καὶ κομποὶ χαρακτῆρες, καὶ ὄψις ὑπωχρος.

Ἡ λαμπρότης τῶν ὀφθαλμῶν της, ὣν ἡ μελανία ὁμοίαζε πρὸς τὴν τοῦ στίλβοντος γαγγίτου, ἔτι μᾶλλον ἐπηυξάνετο ἐκ τῶν πυκνῶν καὶ μελανῶν βλεφαρίδων της . . . Τὰ χεῖλη της μετρίως παχέα ἦσαν πάντοτε ῥοδόχροα· καὶ ὁσάκις ἦσαν ἡμίκλειστα, ὑπεφαίνοντο οἱ μικροὶ καὶ εὐΐετοι ὀδόντες αὐτῆς, μαρμάρου λευκότεροι. Ὁ λαιμός της ἡμισκεπῆς εἶχεν εὐκόλον καὶ χαριεστάτην τὴν περιστροφήν. Ἡ καταμέλανος καὶ λασία κόμη της, συνεσταλμένη εἰς μακρὸν πλόκαμον, ἦτο ἀτημελῶς ἐρρίμμένη ὀπισθεν τῶν ὤμων. Γυμνάς ἔχουσα τὰς κνήμας κατὰ τὸ ἔθος τῶν χωρικῶν γυναικῶν, ἔφερε μόνον εἰς τοὺς πόδας ἄσχημα σανδάλια, μόλις δυνάμενα νὰ προφυλάξωσιν ἀπὸ τῶν ἀκανθῶν καὶ τριβόλων τοὺς ὑπ' αὐτῶν καλυπτομένους μικροὺς πόδας. Αἱ χεῖρες καὶ οἱ βραχίονες αὐτῆς, γυμνοὶ ὁμοίως, καὶ ἐκτεθειμένοι εἰς τὰς καυστικὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου, ἦσαν ὑπομέλανοι· ἀλλ' ἐκ τούτου δὲν εἶχον ἀπολέσειν τὴν φυσικὴν αὐτῶν χάριν. Ἀλλὰ μετ' ὅλα ταῦτα σκυθρωπὴ πάντοτε καὶ μελαγχολικὴ ἡ ὡραία Εἰρήνη, ἀπέφυγε νὰ μένη μετ' ἡμῶν μόνη, καὶ πρὸς τοὺς ἀπευθυνομένους πρὸς αὐτὴν λόγους μόλις ἀπεκρίνετο δι' ὀλίγων καὶ ξηρῶν λέξεων· ἀδύνατον δὲ ἦτο ν' ἀπολαύσῃ τις μακρᾶς συνεντεύξεως μετὰ τῆς ὡραίας ἐκείνης νεάνιδος.

Ὁ οἰκίσκος, ἐν ᾧ κατῴκει μετὰ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ ὁ Καπετὰν Βασίλης, συνέκειτο ἐξ ἑνὸς προσγείου οἰκήματος, ἐφ' οὗ ἦν καὶ ἀνώγειον, ἑκατέρου τῶν μερῶν τούτων διαιρουμένου εἰς δύο χωρίσματα· καὶ τὸ μὲν ἀνώγειον κατεῖχεν ὁ Δήμαρχος μετὰ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ· τοῦ δὲ προσγείου τὸ μὲν ἡμῖς ἐχρησίμευεν ὡς ἀποθήκη, τὸ δὲ λοιπὸν ὡς κοινὴ αἴθουσα, ἐνθα ἦν καὶ ἡ πρὸς τὸ ἀνώγειον ἄγουσα κλίμαξ. Ἐκ τῶν δύο λοιπὸν χωρισμάτων τοῦ προσγείου τὴν μὲν ἀπο-

Ψήκην κατέλαβεν ο ἀνΰπολοχαγός, τὴν δὲ αἵψουσαν ἐγώ. Εἶχε δὲ ὁ οἰκίσκος ἐκεῖνος, καὶ περίφρακτον αὐλήν, πεφυτευμένην διὰ τινων δένδρων· καὶ παρὰ τὴν εἵσοδον τῆς αὐλῆς ἦτο ὠκοδομημένος κλίβανος, καὶ ἄλλο τι μικρὸν οἰκοδόμημα διὰ κεράμων ἐπεστεγασμένον, καὶ περιέχον δύο πυρεστίας, χρησιμεῦον δὲ ὡς μαγειρεῖον· καὶ τέλος πάντων πρὸς τὰ ἀριστερὰ τῆς εἰσόδου καὶ ἀπέναντι τοῦ κλιβάνου ὑπῆρχε φρέαρ. Δύο χωρικοὶ παῖδες, ἐξ ὧν ὁ μὲν ὠνομάζετο Γιάννης, ὁ δὲ Παντελῆς, ὑπερμεγέθης κύων ποιμενικός, ἐπικαλούμενος Μασκαρᾶς, ἵππος ἰσχνός, ὀλίγαι ὄρνιθες, αἶγες καὶ ἀρνάδες, κατεῖχον ὁμοῦ τὴν περίφρακτον αὐλήν. Τὰ σκεύη τῆς αἵψουσης συνίσταντο ἐκ τινων ξυλίνων Ψρανιδίων καὶ κιβωτίων κενῶν· στρῶμά τι κατεβιβάσθη ἐκ τοῦ ἀνωγέου εἰς χρῆσιν τοῦ ἀνΰπολοχαγοῦ, ὅστις εὐχαρίστως προσεκάλεσε καὶ ἐμέ νὰ κοιμηθῶ ἐπὶ τῆς κλίνης του· ἀλλ' ἐγὼ προετίμησα νὰ κατακλιθῶ μόνος ἐν τῇ αἵψούσῃ, εὐχαριστούμενος εἰς τὴν κλίνην μου, συνισταμένην ἐξ ἐνὸς χονδροῦ τάπητος τῆς Δεβαδίας, ὃν ἐδίπλωσα, ἵνα καταστήσω τὴν στρωμνὴν μου μαλακωτέραν, μεταχειρισθεῖς ὡς ἐφάπλωμα τὸ ἐπανωφόριόν μου, καὶ ὡς προσκεφάλαιον τὴν πυριτοΨήκην μου.

Καὶ ὅμως ἡ κατοικία τοῦ Καπετὰν Βασίλη ἦτο ἡ πασῶν καλλίστη· διότι, κειμένη ἐπὶ ὑψώματος, ἐπεσκόπει ὅλον τὸ χωρίον· αἱ ἄλλαι οἰκίαι ἦσαν σποράδην ὠκοδομημέναι κατ' ὅλην τὴν ἑκτασιν τῆς ὀρεινῆς διόδου· καὶ μικρά τις ἐκκλησία, ἧς ἡ αὐλὴ ἐχρησίμευσεν ὡς νεκροταφεῖον, ὑπῆρχεν ἐν τῇ εἰσόδῳ τοῦ χωρίου· ὁ δὲ γέρων ἱερεὺς Παπα-Γιώργης, ὁ ἐφημέριος τῆς Ἐκκλησίας, κατῴκει παρ' αὐτὴν ἐν ἀΐλιεστάτῳ οἰκίσκῳ. Οἱ τοῖχοι τῆς Ἐκκλησίας ἦσαν κατεφΨαρμένοι, καὶ τὸ εἰκονοστάσιον εἶχε ληφθῇ ἐξ ἄλλης ἡρημωμένης Ἐκκλη-

σίας, καὶ εἶχεν ἐφαρμοσθῇ καταλληλότερον εἰς ἣν εὕρισκετο θύειν. Μονόλιθος βράχος ἀπετέλει τὴν ἁγίαν Τράπεζαν, κεκαλυμμένος διὰ τινος πεπαλαιωμένου ὑφάσματος, οὗ τὰ ἀρχικὰ χρώματα μετὰ πολλῆς δυσκολίας διεκρίνοντο. Ἡ θύρα τῆς Ἐκκλησίας ἦν κατεσκευασμένη ἐκ τινων συγκεκαρφωμένων ξύλων, ἀλλὰ κακῶς συντηρησμένων· κατησφάλιζον δὲ τὴν τοιαύτην θύραν διὰ τινων ἀρχαίων μαρμάρων, ὅπως ἐμποδίζωσι τὰ ζῶα τοῦ νὰ εἰσέρχωνται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Ἡ ἀποψὶς τῆς θύρας ἐκείνης ἦτο λίαν εἰκονική. Δύο ὀξυκόρυφοι λόφοι, ποικίλας ἔχοντες καὶ συνδένδρους τὰς κλιτύας, ὑψοῦντο ἐκατέρωθεν τῆς διόδου, ἥτις, ὡς φαίνεται, ἦτό ποτε ἡ κοίτη μεγάλου χειμάρρου, οὗ τὸ ρεῦμα παρετράπη ἐκ τινος τῶν ἐν Ἑλλάδι συνήθως γινομένων ὑπογείων κλονισμῶν.

Ἐπέκεινα τοῦ χωρίου Κ . . . ἡ δίοδος πλατύνεται ἐπαισθητῶς, καὶ μετὰ ὁδοιπορίαν μιᾶς ὥρας ἐπιφαίνεται πᾶσα ἡ πεδιάς τῆς Ἀττικῆς μετὰ τοῦ μεγάλου καὶ ποιητικοῦ αὐτῆς ὀρίζοντος. Ὅλον δὲ τὸ μέρος τοῦτο τῆς Ἀττικῆς καλλιεργεῖται ὑπὸ τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου Κ

Δεκαπέντε ἡμέρας εἶχομεν ἤδη διατρίψειν ἐν τῷ χωρίῳ Κ . . . καὶ ὁ βίος οὗτος τῆς προφυλακῆς ἤρχισε νὰ με ἐπιβαρύνῃ. Αἱ πορεῖαι καὶ ἐπάνοδοι ἐν ταῖς κοιλάσι τοῦ ὄρους, ἐπαναλαμβανόμεναι μετὰ τινος ἀηδοῦς μονοτονίας· οἱ κατὰ τὰς Κυριακὰς συγκροτούμενοι χοροὶ τῶν χωρικῶν· τὰ στρατιωτικὰ συμπόσια ἐπὶ τῆς χλόης· τὰ ὑπόρρινα τῶν χωρικῶν καὶ τῶν ἡμετέρων στρατιωτῶν ἄσματα· μικρά τις διασκέδασις, ἣν ἀπελάμβανον χαρτοπαικτῶν μετὰ τοῦ ἀνθυπολοχαγοῦ· ὅλα ταῦτα οὐδαμῶς ἠδύναντο νὰ τέρψωσι τὴν φυσικὴν μου δραστηριότητα καὶ φιλεργίαν. Ἡ ἀπραξία μου δὲν ἦτο μόνον σωματική, ἀλλὰ καὶ πνευματική· οὐδένα εἶχον, πρὸς ὃν νὰ

συνδιαλεχῶ· οἱ στρατιῶται καὶ ὑπαξιωματικοὶ τοῦ ἡμετέρου ἀποσπάσματος ἦσαν ἅπαντες καλαὶ φύσεις ἀκαλλιέργητοι, ἢ, κατὰ τὴν δημώδη φράσιν, ξύλα ἀπελέκητα· ὁ δὲ ἀνῆυπο-
λοχαγὸς Σπῦρος ἦτο ἀμαθὴς καὶ ἀνάγωγος ἄνθρωπος, εἰς ὑπερβολὴν φιλοπότης, καὶ ἄλλης τινὸς οὐχ ἦττον ἀξιομέμπτου κακίας φίλος· καὶ ταύτην ἀμηχανῶν νὰ ἐκπληρώσῃ ἐν τῷ χωρίῳ Κ . . . παρεδίδετο ὅλως εἰς τὸν ῥητινίτην, ὅπερ ἐπο-
μένως ἀπεστέρει με τῆς συναναστροφῆς αὐτοῦ· ἐν ἐνὶ λόγῳ, διέμενον ἐκεῖ πάντῃ πάντως ἔρημος καὶ μεμονωμένος. Οὕτω λοιπὸν ἐστερημένος συναναστροφῆς καὶ βιβλίων, καὶ καταδε-
δικασμένος ἐξ ἀνάγκης εἰς ἀργίαν καὶ ἀπραξίαν, προσεπάσθησα νὰ στρέψω ὅλην τὴν ἀκμὴν τῆς ζωηρότητός μου εἰς βίον θεωρητικόν, ἀφορμὴν τινα παρηγορίας εὐρίσκων ἐν τῇ σκέψει ταύτῃ· “ἐὰν ἐτύγχανον κεκλεισμένος ἐν τινι φυλακῇ, τί ἡδυ-
νάμην νὰ πράξω; ἐνταῦθα τοῦλάχιστον δύναμαι νὰ κινῶμαι ἐλευθέρως καὶ κατ’ ἀρέσκειαν . . .” Προσεπάσθησα λοιπὸν νὰ συγκεντρώσω ὅλας τὰς σκέψεις μου ἐπὶ τινος ἀντικειμένου, καὶ ἡ φαντασία μου κόσμον ὅλον ἰδανικὸν ἐδημιούργει· ἀλλ’ ἡ τοιαύτη διανοητικὴ ἐργασία, ἀντὶ νὰ θεραπεύσῃ τὴν κα-
ταβιβρώσκουσάν με ἔλλειψιν τῆς σωματικῆς ἐργασίας, ἔτι μᾶλλον με συνεκίνει καὶ διηρέσιζεν, ὥστε ἡσθάνομένην ἐμαυτὸν οἷον περιρρέομενον πανταχόθεν ὑπὸ πολλῶν ῥευμάτων, ἅτινα ἐφαίνοντο ἐκπηγάζοντα ἀπὸ τῆς καρδίας μου. Ἐπαλλεν ἰσχυρῶς ὁ σφυγμός μου· ἀπώλεσα τὴν ἄλλοτε ὑπὸ τῶν συμ-
μαθητῶν μου θαυμαζομένην ὄρεξιν τοῦ τρώγειν· κατελήφθην ὑπὸ ἐντελοῦς ἀϋπνίας· ζητήσας δὲ παρὰ τοῦ ἀρχηγοῦ μου τὴν ἄδειαν νὰ ἐπανέλθω εἰς Ἀθήνας δι’ ὀλίγας ἡμέρας, ἀπέ-
τυχον, ἀρνηθέντος αὐτοῦ μετὰ κτηνώδους ἀναισθησίας νὰ μοι τὴν χορηγήσῃ. Τότε ἡ ἐπιθυμία τῆς εἰς Ἀθήνας ἐπα-

νόδου ἰσχυρῶς με κατεκυρίευσεν· ἀλλ' ἡ ἰδέα μόνη τῆς λειποταξίας ἀνεχαίτισέ με τοῦ νὰ ἐγκαταλίπω τὴν ψέσιν μου. Ἀνεῤῥιχώμην ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῶν λόφων, ὅπως δυνηθῶ νὰ ἴδω μακρόθεν τὰς καταλεύκους τῶν Ἀθηνῶν οἰκίας, καὶ τὸ ἐλάχιστον χρεμέτισμα ἵππου ἔσυρε τὰ βλέμματά μου πρὸς τὸ μέρος, ὅθεν ὁ ἦχος ἤκούετο, ἐν τῇ ἐλπίδι τοῦ νὰ ἴδω προσερχόμενον κάτοικόν τινα τῆς πρωτευούσης Ἐν τῷ συνεχῶς διακοπτομένῳ ὕπνῳ μου ὠνειρευόμην τὰς αἰψούσας τῶν Ἀθηνῶν, ἐν αἷς εἶχον εἰσαχθῆ πρὸ τῆς ἐγγραφῆς μου εἰς τὸν στρατόν· ὠνειρευόμην τὰς ἐορτάς, ὧν καὶ ἐγὼ μετείχον . . . τὰς νέας καὶ ὠραίας χορευτρίας, λευκὰ καὶ ῥοδόχροα περιβεβλημμένας, καὶ ἀνθοστολίστους, στροβιλιζούσας ἐν μέσῳ τῆς λάμπεως ζωηροῦ φωτός καὶ ὑπὸ τὸν ἦχον ἀρμονικῆς καὶ μελιχίου μουσικῆς . . . ἐκαθήμεν συνήθως ἐν τῇ σκιᾷ γωνίας τινός· ἐκεῖναι δὲ παρερχόμεναι ἔρριπτον ἐπ' ἐμοῦ περιπαθεῖς καὶ γλυκὺ βλέμμα . . . καὶ μετὰ τὴν λαμπρὰν ταύτην διασκεδάσιν ὠνειρευόμην, ὅτι εὕρισκόμην ἐν τῷ πεδίῳ τῆς μάχης, καὶ ἔτρεχον ἔφιππος ἀπὸ ῥυτῆρος, κρατῶν ἐρυθρὰν σημαίαν, φέρουσαν ἐν μέσῳ τὴν ἡμισέληνον, καὶ φωνάζων “Ἐκυριεύσαμεν τὴν Ἀγίαν Σοφίαν!” Τόσον γλυκέα καὶ πατριωτικὰ ὄνειράτα κατέψελγον τὴν ἐκ τῆς ἀπραξίας καὶ ἀπομονώσεως τεταραγμένην καὶ ἐξημμένην φαντασίαν μου!

Ἀλλ' αἰφνης ἐν τινι νυκτὶ ἐξηγέρσθην ὑπὸ κραυγῶν “εἰς τὰ ὅπλα! εἰς τὰ ὅπλα! οἱ λησταί!” καὶ πραγματικῶς οἱ λησταὶ εἶχον πλησιάσειν εἰς τὸ χωρίον. Ἐξεπήδησα ἐν τῇ αὐλῇ φέρων τὸ ὄπλον μου, καὶ εὔρον ἐν αὐτῇ πολλοὺς τῶν στρατιωτῶν τοῦ ἀποσπάσματος ἐνόπλους. — Κύριε Ἐπιλοχία, μοὶ εἶπον, οἱ λησταί! — Ἐμπρὸς λοιπὸν, παιδιά! ἀνεβόησα, καὶ εὐθὺς ἐξῆλθον τῆς αὐλῆς. Μόλις εἶχομεν προχωρήσειν ὀλίγα

βήματα, καὶ ὁ ἀνδρπολοχαγὸς Σπῦρος ἐπῆλθε κατόπιν ἡμῶν.

— “Ποῦ στὸ Διάβολο πηγαίνετε;” ἐφώναξεν, ἅμα προσπαθῶν νὰ περιζωσθῇ τὸν τελαμῶνα τοῦ ξίφους του, ἐνῶ προέβαινε.

— “Ἐπιλοχία, ἔχασες τὰ μυαλά σου; Ποιὸς σᾶς ἐκάλεσε στὰ ὄπλα;”

ὍλIGOι πυροβολισμοί, ἀκουσθέντες πέραν τῆς εἰσόδου τοῦ χωρίου, ἀπήντησαν πρὸς τὴν ἐρώτησιν τοῦ ἀνδρπολοχαγοῦ.

Ἐσπεύσαμεν πρὸς τὸ μέρος, ὅθεν ἠκούσθησαν οἱ πυροβολισμοὶ ἐν μέσῳ σκοτεινοτάτης νυκτός· καὶ φθάσαντες εἰς τὸ στόμα τῆς διόδου, οὐδένα εἶδομεν. Ὁ Μασκαρᾶς, ὅστις παρηκολούθει μεθ’ ἡμῶν ἐν σιωπῇ, αἰφνης ἔρρηξεν ὀξύν ὠρυγμόν· καὶ εὐθὺς πυροβολισμὸς ἐκπεμφθεὶς ἀπὸ τῶν παρακειμένων δάμνων ἤπλωσε κατὰ γῆς ἓνα τῶν στρατιωτῶν μου. Τότε ὤρμησα μὲ προτεταγμένην λόγχην ἐντὸς τῶν δάμνων, προηγουμένου τοῦ Μασκαρᾶ· δεύτερος καὶ τρίτος πυροβολισμὸς ἐκπίπτουσιν ἐξ αὐτῶν· ἀνδρῶπός τις ὄρμηξ κατ’ ἐμοῦ, καὶ ἐγὼ ἄνευ ἀναβολῆς πυροβολήσας κατ’ αὐτοῦ ἐπέτυχον νὰ τὸν φονεύσω . . . Οὐδὲ στιγμὴν ἀναμένω· ἀλλ’ εὐθὺς ὑπερπηδήσας τὸν ἀνδρῶπον, ὅστις ἔκειτο πρὸ τῶν ποδῶν μου, τρέχω κατόπιν τοῦ Μασκαρᾶ, ὅστις εἰσῆλθεν εἰς τὸν δαμῶνα, ἀνιχνεύων τοὺς ἐν αὐτῷ κεκρυμμένους.

— “Μὴ με σκοτώσης”, ἀνεβόησεν ἀνδρῶπός τις κατὰ γῆς κείμενος.

— Εἶσαι μόνος;

— Μόνος καὶ πληγωμένος.

Ἀνύψωσα τὸ ὄπλον μου, καὶ ἐστράφην εἰς τὰ ὀπίσω, ὅπως ἀνακαλέσω τοὺς συντρόφους μου· ἀλλ’ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἦτο ἐκεῖ.

— Σηκώσου καὶ τράβα, ἐμπρός! εἶπον πρὸς τὸν πληγωμένον.

— Ἀδύνατον!

Ἦρχισα τότε νὰ φωνάζω μετ' ὅσης εἶχον δυνάμεως· Ἀπ' ἐδῶ! ἀπ' ἐδῶ!

— Ἀδελφέ, μή με σκοτώσης, καί σου δίδω ὅσα χρήματα θέλῃς.

— Σκυλί! ἐμπρός! εἰ δέ μή, σέ σκοτόνω ἀλύπητα.

— Σκότωσέ με, ἂν τὸ θέλῃς· ἀλλὰ νὰ προχωρήσω δὲν ἠμπορῶ.

Μετὰ δυσκολίας ἠδυνάμην νὰ κρατῶ τὸν Μασκαράν, ὅστις ἤθελε νὰ κατασπαράξῃ τὸν ληστήν.

Ἐν τῇ ἀμηχανίᾳ ταύτῃ, συλλογιζόμενος, ὅτι, εἰάν περιέμενον μέχρι πρωΐας, ἐνδεχόμενον ἦτο νὰ ἐπανέλθωσιν οἱ λησταί, ἐφορτώσῃν τὸν αἰχμάλωτόν μου ἐπὶ τῶν ὤμων μου, καὶ ἐπορευόμην πρὸς τὸ χωρίον.

— Εἶσαι Χριστιανός! Ναί, εἶσαι· ἐψιθύρισεν ὁ πληγωμένος.

Ἐνῶ προέβαινον ἐπιπόνως, κυρτούμενος ὑπὸ τὸ βάρος τοῦ φορτίου μου, ὁ Μασκαράς ἤρχισε νὰ φωνάζῃ ὠρυόμενος· καὶ ἀμυδρός τις ἤχος, ὡς ὄφεως σύριγμα, ἠκούσθη· ὁ δὲ ἄνθρωπος, ὃν ἐκόμιζον, ἀνταπεκρίθη πρὸς τὸν ἤχον ἐκεῖνον δι' ὁμοίας κραυγῆς· καὶ πρὶν ἀκόμῃ τὸν ἀποθέσω εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐννοήσω τὴν θέσιν μου, εὗρέσθην περικυκλωμένος ὑπὸ τεσσάρων ἀνδρώπων, οἵτινες ἐσκόπευον διὰ τῶν ὅπλων ἐπ' ἐμοῦ.

— Μὴ τὸν σκοτώσετε, ἀδελφια! ἐφώνασεν ὁ αἰχμάλωτός μου· αὐτὸς μοῦ ἔσωσε τὴ ζωή.

Ὁ Μασκαράς ἐπέπεσε κατ' αὐτῶν· ἀλλ' ἐκεῖνοι ἐπυροβόλησαν ἐπὶ τοῦ δυστυχχοῦς ζώου, ὅπερ κατέπεσεν οἰκτρῶς ὠρυόμενον.

— Δὸς τὸ τουφέκι σου, σκυλόφραγκε, καὶ σύρε στό Διάβολο!

— Προτιμῶ νὰ με φονεύσετε, παρὰ νὰ λάβετε τὸ ὄπλον μου! ἐφώναξα, σφίγκων αὐτὸ ἐπὶ τοῦ στήθους μου.

— Ἄστε το! ἐφώναξε μὲ διακεκομμένην φωνὴν ὁ αἰχμάλωτός μου, ὃν ἡ παρουσία τῶν ληστῶν κατέστησεν ἐλεύθερον.

— Δὲν μᾶς κάμνει· εἶναι τουφέκι μὲ καψούλαν — παρετήρησεν εἰς ἓκ τῶν ληστῶν.

— Σύρε λοιπὸν σκυλόφραγκε, καὶ σύρε γρήγορα, ἂν θῆς νὰ μὴν ἀρπάξῃς ἓνα βόλι στὴ ράχη.

Ἐφορτώσῃν εἰς τοὺς ὤμους μου τὸν Μασκαρᾶν, ὅστις μόλις ἀνέπνεε, καὶ διευθύνσῃν πρὸς τὸ χωρίον Κ . . . Παρὰ δὲ τὴν εἴσοδον τῆς κοιλάδος ἀπήντησά τινας ἓκ τῶν στρατιωτῶν τοῦ ἀποσπάσματος, καὶ εἰσῆλθομεν ὁμοῦ εἰς τὸ χωρίον.

Ἐν ταύτῃ τῇ συμπλοκῇ τρεῖς ἓκ τῶν ἡμετέρων ἐφονεύσῃσαν, οἱ μὲν δύο ἀπαντήσαντες τοὺς ληστὰς ἐν τῇ νυκτερινῇ περιπολείᾳ, ὁ δὲ τρίτος, ὅτε ὁ Μασκαρᾶς ἐξανίχνευσε τοὺς ἐν τοῖς θάμνοις κρυπτομένους δύο ληστάς. Τὴν ἐπιούσαν ἐπορεύσθημεν πρὸς ἀναζήτησιν τῶν πτωμάτων αὐτῶν· καὶ τότε εὔρομεν καὶ τὸ πτώμα τοῦ ὑπ' ἐμοῦ φονευθέντος ληστοῦ, ὃν οἱ σύντροφοί του ἀπεγύμνωσαν, καὶ ἀπέκοψαν τὴν κεφαλὴν του, ἣν παρέλαβον μεθ' ἑαυτῶν, ὅπως μὴ ἀναγνωρισθῇ.

Τὸ συμβᾶν τοῦτο ἐπήνεγκεν εἰς τὸ πνεῦμά μου εὐτυχῇ ἀντιπερισπασμόν, καὶ με ἀπήλλαξε τῆς πυρετώδους ἐκείνης νωθρείας, ἣτις με κατετάραττε. Πρώτην ταύτην φορὰν παρευρέσθην εἰς τὸ πῦρ τῆς μάχης, καὶ μετὰ γενναιότητος ὑπέστην αὐτό. Ἡμην εὐχαριστημένος διὰ τὴν γενναίαν διαγωγὴν

μου· ἀλλ' ἡ ἀκόλουθος σκέψις ἐπεσκίασε τὴν εὐχαρίστησίν μου ταύτην. “Κατὰ τίνοσ, ἔλεγον κατ' ἐμαυτόν, ἔσυρα τὸν πρῶτον πυροβολισμόν; . . . Καθ' ἐνὸς συμπολίτου μου . . . Καθ' ἐνὸς Ἑλληνοσ! . . . καὶ πῶσ; ἡ ἐλευστέρα Ἑλλάσ δέν ἔχει ἔχθρους, κατὰ τῶν ὁποίων νὰ πολεμῇ, καὶ πρέπει νὰ πολεμῇ κατὰ τῶν ἰδίων αὐτῆς τέκνων . . .; τὰ δέ λοιπὰ τέκνα της, ὅσα στενάζουσιν ὑπὸ τὸν ξένον καὶ βαρβαρικὸν ζυγόν, πρέπει νὰ ἐγκαταλειφθῶσιν εἰς τὴν ἀδλίαν αὐτῶν τύχην . . .; Δέν ὑπάρχει τάχα ἐνδοξότερον πεδίων μάχης παρά τὸ ἐλεεινὸν τοῦτο, καθ' ὃ ἀνευρίσκονται ὅπισθεν τῶν θάμνων κεκρυμμένοι ἐλίγοι τινές λησταί; καὶ ἡ ληστεία αὕτη, ἡ πληγὴ τῆς ἡμετέρας πατρίδος, δέν δύναται τάχα νὰ ἐξαλειφθῇ ριζηδόν; . . . πῶσ ὑφίσταται;

Ὡς ἦτο ἐπόμενον, τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος συμβάν ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς δικαστικὰς ἀνακρίσεις, εἰς ἀποστολὰς γραμματοκομιστῶν, εἰς ἐκδρομὰς καὶ ἐπανόδους κ. τ. λ. Ὁ ἀνθυπολοχαγὸς Σπῦρος, ὁ Δήμαρχος Καπετὰν Βασίλης, ὁ γραμματεὺς αὐτοῦ Μερτρούδης, ὁ Παπα-Γιώργης, καὶ αὐτοὶ οἱ στρατιῶται, περὶ οὐδενὸς ἄλλου ὠμίλουν ἐπὶ τινὰς ἡμέρας, ἢ περὶ τῆς ἡμετέρας συγκρούσεως μετὰ τῶν ληστῶν, καὶ ἐπομένως περὶ τῆς ληστείας.

Πολλαί εἰσιν αἱ αἰτίαι τῆς ληστείας ἐν τῇ Ἑλλάδι· πρωτίστη δέ πασῶν εἶναι ἡ ὀροθεσία τοῦ Βασιλείου, ὀροθεσία πλαστή, καὶ οὐχὶ φυσική, καθιστῶσα ἀδύνατον τὴν φρούρησιν τῆς ἡμετέρας ὀροθετικῆς γραμμῆς, καὶ εὐκολύνουσα τὴν διάβασιν τῶν ληστῶν ἀπὸ τοῦ Τουρκικοῦ εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος. Κατὰ δεύτερον λόγον αἰτία τῆς ἐν τῇ Ἑλλάδι ληστείας εἶναι ἡ ἐσφαλμένη ἰδέα, ἣν ἔχουσι περὶ αὐτῆς οἱ χωρικοὶ καττοιχοὶ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, οἵτινες ἔτι καὶ σήμερον συγ-

χέουσι τὸν ληστήν πρὸς τὸν πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως κλέφτην, τὸν ἔκνομον, οὕτως εἰπεῖν, Ἕλληνα, ὅστις φεύγων τὴν Τουρκικὴν τυραννίαν, ἐγκατέλειπε τὰς πόλεις, καὶ ἐγένετο ὀρεσίβιος, καὶ ἀδιάλλακτος πολέμιος τοῦ κοινοῦ τυράννου. Πολλαὶ τῶν χωρικῶν νεανίδων ἀποποιοῦνται νὰ ὑπανδρευθῶσι τιμιώτατον νέον, διότι δὲν ἔδωκε δείγματα γενναιότητος, ἣν μόνη πιστοποιεῖ κατ' αὐτὰς ἢ εἰς τὰ ὄρη ἐξόρμησις μετὰ τοῦ πυροβόλου ἐπὶ τῶν ὤμων καὶ τῆς ρομφαίας ἐπὶ τῶν μηρῶν. Ἀπορρίπτουσα τὸν προβαλλόμενον γάμον ἢ χωρικὴ νεανίς, τοιοῦτόν τινα προβάλλει λόγον· “Αὐτὸν τὸν παλιάνδρωπον θὰ πάρω, ὅποῦ κανεῖς δὲν τοῦ ἑκαμεν οὔτε ἓνα τραγοῦδι”; Διότι, καθὼς ἄλλοτε ἐστιχοῦργουν τοὺς ἄνδρους τῶν κλεφτῶν, οὕτω καὶ νῦν στιχοῦργοῦσι τὰς ἐκδρομὰς τοῦ δεῖνος ἢ δεῖνος ληστοῦ. Καὶ τῇ ἀληθείᾳ τοσαύτη ὑπάρχει ὁμοιότης μεταξὺ ἐκείνων καὶ τούτων, ὥστε ἡ σύγχυσις αὕτη δὲν εἶναι πάντῃ ἀδικαιολόγητος. Ἄλλοτε μὲν οἱ κλέφται ἠσπάζοντο τὸν ἐπικίνδυνον τοῦτον βίον, φεύγοντες τὴν ἀδικίαν καὶ τὴν ὁμότητα τῆς Τουρκικῆς τυραννίας· νῦν δὲ οἱ πλεῖστοι τῶν ληστῶν εἰσι θύματα τῆς φατριαστικῆς διοικήσεως ταύτης ἢ ἐκείνης τῆς Δημοτικῆς Ἀρχῆς· καὶ ἐξανιστάμενοι κατὰ τῆς καταχρήσεως τῆς ἐξουσίας, ρίπτουσι τὴν εὐθύνην τῆς γενομένης πρὸς αὐτοὺς ἀδικίας ἐπὶ πᾶσαν τὴν κοινωνίαν. Οἱ λησταὶ εὐρίσκουσιν ὑποστήριξιν παρὰ τοῖς χωρικοῖς, τὰ μὲν ἐκ συμπαθείας, μάλιστα δὲ ἐκ τοῦ φόβου, ὃν ἐμπνέουσιν· ἀλλὰ καὶ ἡ καταδίωξις αὐτῶν γίνεται ἡμελημένως· καὶ τῇ ἀληθείᾳ δύναται τις εἰπεῖν, ὅτι οἱ ἀναδεχόμενοι τὴν καταδίωξιν τῶν ληστῶν ἔχουσι συμφέρον νὰ φείδωνται αὐτῶν· τινὲς μὲν ἐκ τῶν κτηματιῶν ἐκουσίως ὑποφέρουσι νὰ καταβάλλωσι λύτρα ἐν σιωπῇ, ὅπως ἀποφύγῃσι τὴν διαρπαγὴν

καὶ τὸν πυρπολισμὸν τῶν ἰδίων κτημάτων, καὶ οὕτω βοηθοῦσιν ἐμμέσως τοὺς ληστές· ἄλλοι δὲ οὐδεμίαν ἔχοντες ἄμεσον ἢ ἔμμεσον σχέσιν πρὸς τοὺς ληστές, δὲν δύνανται νὰ ὑπάγωσιν εἰς τὰ ἴδια αὐτῶν κτήματα χωρὶς κινδύνου τοῦ νὰ συλληφθῶσιν ὑπὸ τῶν ληστῶν, καὶ νὰ διασώσωσι τὴν ζωὴν καταβάλλοντες λύτρα ἀνάλογα πρὸς τὴν περιουσίαν αὐτῶν.

Παρὰ τὰς εἰρημένας αἰτίας, ἐξ ὧν ἡ ληστεία ὑποστηρίζεται, ὑπάρχει καὶ ἄλλη, ἡ πασῶν αἰσχίστη καὶ ἀποτροπαιотάτη, ἣν μετὰ πολλῆς δυσκολίας δύναται τις νὰ περιγράψῃ. Ὑπάρχουσι κατὰ δυστυχίαν ἄνθρωποι τινες, μεταχειριζόμενοι τὴν ληστείαν ὡς ὄπλον πολιτικόν, ὡς μέσον ὑποστηρίξεως τῆς ἐπιτοπίου αὐτῶν ἐπιβροῆς. Ὅταν ἀναφανῇ γενναῖός τις καὶ ἱκανῶς τολμηρὸς Ἕλλην, ἵνα ἐκδέσῃ εἰς τὸ κοινὸν καὶ στιγματίσῃ τὰ ὀνόματα τῶν ἁθλίων τούτων ἀνθρώπων, καὶ Κυβέρνησις ἰσχυρὰ, ὅπως ἀπαγχονίσῃ αὐτούς, ἡ ληστεία θέλει ἐκλείψει ἐντελῶς. Ἡ ληστεία λοιπὸν ἐν τῇ Ἑλλάδι εἶναι ζήτημα, οὗ ἡ λύσις ὑφίσταται ἐν μόνῃ τῇ ἐπανορθώσει τῶν ὀρίων τοῦ βασιλείου, καὶ ἐν τῇ συστάσει ἀγαθῆς καὶ πατριωτικῆς Κυβερνήσεως· καὶ τῷ ὄντι, ὅσάκις ὑπῆρξε Κυβέρνησις ὀπωσοῦν σταθερὰ καὶ ἰσχυρὰ, εἰλικρινῶς ἀποφασίσασα νὰ καταδιώξῃ καὶ νὰ καταβάλῃ τὴν ληστείαν, τοῦλάχιστον πρὸς καιρόν, πάντοτε ἐπέτυχεν.

Καὶ ὅμως δὲν πρέπει νὰ ὑπολάβῃ τις, ὅτι ἡ ληστεία εἶναι, οὕτως εἰπεῖν, ἐνδημικὴ τις νόσος τῆς Ἑλλάδος, ὅποια ὑπάρχει εἰς τινὰς Ἐπαρχίας τῆς Τουρκίας, τῆς Ἰταλίας, καὶ ποτε τῆς Εὐρώπης ἀπάσης. Ἡ ληστεία εἶναι νόσος τις, πειράζουσα τὸν ὠραῖον τοῦτον τόπον ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν, εἶναι ἡ κιτρινοδέρμη τῆς πλουσίας ταύτης χώρας τῆς Μεσογείου. Εἰς τὸν καθαρίσοντα τὸν ὠραῖον τοῦτον τόπον ἀπὸ

τῆς αἰσχροῦς ταύτης νόσου, ἡ Ἑλλάς εὐγνωμονοῦσα ἀνυψώσει ἀνδριάντα παρὰ τοὺς μέλλοντας ν' ἀνυψωθῶσί ποτε — ὡς εὐελπιστοῦμεν — εἰς τοὺς γενναίους αὐτῆς ἐλευθερωτάς, τοὺς τε πρότερον καὶ τοὺς νῦν.

Τρεῖς ἐβδομάδας μετὰ τὸ συμβάν, ὃ διηγήσῃην, τὰ πάντα κατῃσύχασαν. Οἱ λησταί, οἵτινες ἀνεφάνησαν ἐπὶ τοῦ Πάρνητος, σκοποῦντες πιθανώτατα νὰ εἰσδύσωσιν εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Ἀττικῆς, εἶχον ἐπανακάμψειν πέραν τῶν ὁρίων τοῦ βασιλείου· ὑπετίθετο δέ, ὅτι ἀνῆκον εἰς τὴν ληστρικὴν συμμορίαν τοῦ φοβεροῦ ἀρχιληστοῦ Χατζῆ Μιχάλη, τοῦ τρόμου τούτου τῆς Θεσσαλίας. Ὁ Καπετὰν Βασίλης ἐπανελάβε τὴν διήγησιν τῶν ἐν τῷ ἀγῶνι τῆς ἀνεξαρτησίας ἐκστρατειῶν του· ὁ Παπα-Γιώργης διετέλει καπνίζων τὸν ναργιλέ του· ὁ ἀνθυπολοχαγὸς Σπῦρος εἶχε χαλάσειν ἱκανῶς τὸν τελαμῶνα τοῦ ζωστῆρος αὐτοῦ· ὁ Μασκαράς, ἰατρείας τῆς πληγῆς αὐτοῦ, ἐπανελάβε τὰς περὶ τὸ χωρίον ἐκδρομάς, ἄλλοτε μὲν μετὰ τῶν δύο ἀγροτικῶν ὑπηρετῶν, ἄλλοτε δέ μετ' ἐμοῦ· ἡ δὲ Εἰρήνη ἐφαίνετο ὡραιότερα ἑαυτῆς, ἀλλὰ πάντοτε κατὰ δυστυχίαν σιωπηλή.

Τὸ κατ' ἐμέ, δὲν ἐβράδυνα νὰ ὑποπέσω πάλιν εἰς τὴν πνευματικὴν ἐκείνην κατάστασιν, ἐκ τῆς ὁποίας μ' εἶχεν ἀποσπάσει τὸ δραματικὸν συμβάν, εἰς ὃ ἔλαβον ἐνεργητικώτατον μέρος. Ἦσθάνσῃην πάλιν τὴν βαθεῖαν ἐκείνην βαρυθυμίαν, ἣν ἐπηκολούθησε πυρετώδης συγκίνησις, καὶ μετ' ὀλίγον ἀδυναμία φυσικὴ καὶ ἡθικὴ.

Πρωΐαν τινὰ Κυριακῆς ἐξῆλθον εἰς περίπολον μετὰ τινων στρατιωτῶν· ἐπιστρέψας δέ εἰς τὸ κατάλυμά μου, εὔρον τὸν οἰκίσκον τοῦ Καπετὰν Βασίλη μεταβεβλημένον παρὰ τὸ σύνηδες εἰς οἶκον εὐωχίας. — Ἐπιλοχία μου! — ἐφώναξεν ὁ

Καπετὰν Βασίλης εὐθὺς ἰδὼν με μακρόθεν — ἔλα πλειὸ γρήγορα νὰ πάρῃς καὶ σὺ τὴ μερίδα σου! — Ἐπλησίασα.

Περὶ τὴν τράπεζαν, δεμένην πλησίον τῆς εἰσόδου τῆς οἰκίας, ἐκάθηντο ὁ Καπετὰν Βασίλης, ἡ Εἰρήνη, ὁ Παπα-Γιώργης, ὁ Σπῦρος, οἱ δύο ἀγροτικοὶ ὑπηρέται Γιάννης καὶ Παντελῆς, καὶ νέος τις, ὃν τότε πρώτην φορὰν εἶδον.

Ἄμυνος ἐψημένος, καὶ ἤδη διαμεμελισμένος, παρέκειτο ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἥτις κατεκαλύπτετο ὑπὸ ποτηρίων καὶ πολλῶν κεραμείων φιαλῶν οἴνου ῥητινίτου.

— Ἐπιλοχία! δὲν εἶσαι καλὸς χριστιανός! εἶπεν εἰς ἐμέ ὁ Καπετὰν Βασίλης. Γιατί δὲν ἤλθες τὸ πουρνὸ στὴ λειτουργία; λάβε, Κύριε Ἐπιλοχία, στήν ὑγιά σου!

Καὶ ἀμφοτέροι ἐπίομεν, συγκρούσαντες τὰ ποτήρια.

— Ἄλλο ἓνα ποτήρι, Ἐπιλοχία μου!

— Στὴν ὑγιά σου! εἶπον ἐγώ, φέρων πρὸς τὰ χεῖλη μου καὶ τὸ δεύτερον πλήρες ποτήριον.

— Στὴν ὑγιά τοῦ Πέτρου, τοῦ γαμβροῦ μου! ἐφώναξεν ὁ Καπετὰν Βασίλης, ὑποδείξας μοι διὰ τινος νεύματος τὸν νέον ἐκεῖνον, ὃν πρῶτον ἤδη ἔβλεπον.

Ἐκ τῶν λόγων τούτων ἡσθάνθη ἀκατανόητον σφοδρὰν συγκίνησιν κατ' ὅλον τὸ σῶμά μου, καὶ τὸ ποτήριον, ὅπερ ἔφερον πρὸς τὰ χεῖλη μου, συνετρίβη μεταξὺ τῶν δακτύλων μου.

— Αἷματα! ἐφώναξεν ὁ Παντελῆς, ἰδὼν τοὺς δακτύλους μου αἱματωμένους — κακὸ σημεῖο, Πέτρο μου, γιὰ τὸ γάμο σου!

— Γαῖδαρε! ἐφώναξεν ὁ Καπετὰν Βασίλης, ρίψας τὸ ποτήριόν του πλήρες οἴνου ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ Παντελῆ.

Ἐντεῦθεν ἐπῆλθε μικρά τις ταραχή, κατ' ἣν ἡ Εἰρήνη

ἐξεγερθεῖσα τῆς τραπέζης εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν· ἐγὼ δέ, καίτοι τεταραγμένος, παρετήρησα ὅτι ἦτο κάτωχρος· καὶ ἀπερχομένη, ἔρριψεν ἐπ' ἐμοῦ ἐν τῶν διαρκῶν ἐκείνων βλεμμάτων, ἅτινα συνήθως ὑποκρύπτουσι τὸ μυστήριον ὁλοκλήρου μέλλοντος.

Ἡγάπων λοιπὸν τὴν Εἰρήνην! τοῦτο ἱκανῶς ἐβεβαίου ἡ ἐνδόμυχος λύπη, ἣν ἠσθάνομην, βλέπων τὴν νέαν ἐκείνην προσδιωρισμένην σύζυγον ἄλλου, καὶ οὐχὶ ἐμοῦ. Ἡ ἀποκάλυψις τοῦ ἔρωτός μου, προσελθοῦσα ἐκ τῆς θέας τοῦ μνηστῆρος ἐκείνου, ὃν μέχρι τοῦδε ἀγνοῶν οὐδόλως ἐσκεπτόμην περὶ αὐτοῦ, ἀπεκάλυψεν ὁμοίως εἰς ἐμέ τὴν αἰτίαν τῶν παθημάτων ἐκείνων, ἅτινα ἐνόμιζον προσερχόμενα ἐκ τῆς φαντασίας μου.

Ἐνόσουν λοιπὸν νόσον ἐρωτικὴν· καὶ πρώτην ταύτην φορὰν ἠσθάνομην τὸ τοιοῦτον αἰσθημα μετὰ σφοδρᾶς ὀρμῆς, ἣν ἡ ἐμπαθῆς κρᾶσις μου καὶ ὁ εὐερέτιστος χαρακτήρ μου ἐπηύξανον ἔτι μᾶλλον.

Ὁ ἔρως οὗτος εἰς ἐμέ μόνον ἦτο γνωστός· οὐδεὶς ἄλλος τὸν ἐγίνωσκεν· — ἡδυνήθη τάχα ἡ Εἰρήνη διὰ τῆς φυσικῆς εἰς πάσας τὰς γυναικας εὐαισθησίας νὰ τὸν ἐννοήσῃ; τί ἐσημαινεν ἄρα τὸ γλυκὺ ἐκεῖνο βλέμμα, τὸ θερμὸν καὶ ἅμα διαφανές, ὡς ὁ ἡλεκτρόχρους δυνατὸς οἶνος τῆς Ἑλλάδος; Ἐσήμαινεν ἄρα, ὅτι συμμερίζεται τὸν ἔρωτά μου; Ἐσήμαινεν δυσαρέσκειαν; Ἐσήμαινεν ἐπίπληξιν; ἢ μήπως ὑπεδείκνυε τὸν θρίαμβον τῆς γυναικείας ἐρωτοτροπίας; Ἐπειδὴ ἐγὼ τὴν ἡγάπων ἐν ἀγνοίᾳ μου, δὲν εἶναι τάχα δυνατὸν νὰ πάσχη καὶ ἐκείνη τὸ αὐτό;

Εἰς διάστημα δύο ἡμερῶν δὲν ἔλαβον εὐκαιρίαν νὰ τὴν ἴδω· ὅτε δὲ τὴν εἶδον, ἦτο ψυχροτέρα καὶ μᾶλλον προφυλα-

κτική παρά πρότερον. Τὴν ἐπλησίασα τρέμων· καὶ ἐπειδὴ ὁ μνηστήρ της εἶχεν ἀναχωρήσειν, τὴν ἠρώτησα, τί ἔμαθε περὶ αὐτοῦ· ἐκείνη δέ μοι ἀπεκρίθη.

— Θὰ εὕρῃ τὸ δρόμο του αὐτός!

Κατὰ κακὴν τύχην ἐπῆλθεν ὁ Καπετὰν Βασίλης κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν, καὶ δὲν ἠδυνήσῃ νὰ ζητήσω παρὰ τῆς Εἰρήνης ἐξήγησιν τῶν αἰνιγματικῶν ἐκείνων λέξεων, ὧν ἡ τελευταία εἶχε προφερθῇ μετὰ τινος ἐμφάσεως, ἀκατανοήτου εἰς ἐμέ.

Νὰ περιγράψω τὰς ἀγωνίας καὶ θλίψεις μου εἶναι ἀδύνατον· μία μόνη σκέψις ἐπεκράτησεν ἑκτοτε εἰς τὸν νοῦν μου, πῶς νὰ κατασταθῶ ἀγαπητὸς εἰς τὴν Εἰρήνην... ἡ ζωὴ μου ἐξηρτήσῃ ἐκ τοῦ αἰφνιδίου ἐκείνου ἔρωτος, ὃν συνέλαβον δι' αὐτήν.

Πολλαὶ παρῆλθον ἡμέραι, καὶ πολλοὺς μεταχειρισθεῖς τρόπους, ἵνα κατορθώσω νὰ εὕρεθῶ μόνος μετὰ τῆς Εἰρήνης πέντε τουλάχιστον λεπτὰ τῆς ὥρας, δὲν ἠδυνήσῃ νὰ ἐκπληρώσω τὴν ἄμετρον ταύτην ἐπιθυμίαν μου. Ἀπροσδοκῆτως ἐλάβομεν διαταγὴν νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ ἡμέτερον τάγμα. Ἀλλὰ ν' ἀναχωρήσω χωρὶς νὰ κατορθώσω νὰ δηλώσω τὸν ἔρωτά μου πρὸς τὴν Εἰρήνην; χωρὶς νὰ πληροφορηθῶ, ἂν ἀνταγαπῶμαι ὑπ' αὐτῆς; Ἀδύνατον ἐνόμιζον τοῦτο! καὶ ὅμως ὤφειλον νὰ λάβω τὴν ὑπομονὴν τοῦ νὰ πράξω οὕτω, καὶ ν' ἀναχωρήσω ἐν τοιαύτῃ ταραχῇ καὶ ἀμφιβολίᾳ.

Ἐτοιμοὶ ἤδη ν' ἀναζεύξωμεν, παρετάχθημεν ἐνώπιον τῆς οἰκίας τοῦ Καπετὰν Βασίλη· καὶ πάντες οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου συνέτρεξαν, ὅπως ἴδωσιν ἡμᾶς ἀναχωροῦντας. Τὰ παιδιά περιεπλέκοντο εἰς τὰς κνήμας ἡμῶν· οἱ ἄνδρες μᾶς ἀπεχαιρέτιζον σφίγκοντες τὰς χεῖρας ἡμῶν· γραῖαί τινες

ἔδιδον εἰς ἡμᾶς τὰς εὐχὰς των· αἱ δὲ νεάνιδες ἔβλεπον ἡμᾶς ἀναχωροῦντας μετὰ τινος περιεργίας καὶ ἀδιαφορίας. Ὁ ἀνδυπολοχαγὸς ἐπεθεώρησεν ἡμᾶς· ἐδεξιώθη τινὰς ἐκ τῶν γνωρίμων αὐτοῦ χωρικῶν, καὶ τὸν Καπετὰν Βασίλην· καί, δοθέντος τοῦ σημείου τῆς ἀναζεύξεως, ἤρχισαμεν τὴν πορείαν. Τότε μηχανικῶς πῶς ἔστρεψα τὴν κεφαλὴν μου πρὸς τὴν πενιχρὰν ἐκείνην κατοικίαν, ἐν ᾗ κατέλειπον ὅλην μου τὴν ψυχὴν, καὶ τὸ βλέμμα μου συνηντήθη πρὸς τὸ τῆς Εἰρήνης. Ἐσκίρτησα! ἐσκίρτησα ὑπὸ χαρᾶς ἀμέτρου! ἤσθάνθη φλόγα διατρέχουσαν πάσας τὰς φλέβας μου· οἱ μυῶνές μου ἐξωγκώθησαν, καὶ ἡ καρδία μου ὀρμητικῶς συνεστέλλετο καὶ διεστέλλετο... Ἀληθῶς ἡ συναίσθησις αὕτη ὀλίγα μόνον δευτερόλεπτα διήρκεσεν· ἀλλ' ὅμως ἐν τῷ στιγμιαίῳ τούτῳ διαστήματι ζῶν ὅλην εὐτυχίαν διῆλθον. Ἡ Εἰρήνη δι' ἐνὸς μόνου βλέμματος εἶπε πρὸς ἐμέ πολὺ πλειότερα, παρ' ὅσα ἠδύνατο νὰ μοι εἴπῃ διὰ μακρῶν διαβεβαιώσεων ἀγάπης.

Κατὰ πρῶτον συνέλαβον τὴν ἰδέαν νὰ στρέψω τὰ βήματά μου εἰς τὰ ὀπίσω, ἐγκαταλιπὼν τὸ ἀπόσπασμα· καὶ ἐν τῇ ἀκατανοήτῳ ἐκείνῃ συγχύσει τῆς κεφαλῆς μου ἐστάθην ἀκίνητος.

— Ἐπιλοχία! τί Διάβολο ἔπαδες; ἐφώνησεν ὁ ἀνδυπολοχαγός.

Συνῆλθον εἰς ἑμαυτόν, καὶ ἐπανέλαβον τὴν θέσιν μου· ἐν ᾧ δὲ ἀπεμακρυνόμεθα τοῦ ὑψώματος, ἐφ' οὗ ἔκειτο ἡ κατοικία τοῦ Καπετὰν Βασίλη, ἐστράφη καὶ πάλιν πρὸς τὸν ἀγαπητὸν ἐκεῖνον οἰκίσκον, εἰς ὃν εἶχον ἐγκαταλείψειν ὅλην μου τὴν ζωὴν... ἀλλ' ἡ Εἰρήνη δὲν ἐφαίνετο πλέον εἰς τὸ παράθυρον.

Καθ' ὅλην ἡμῶν τὴν πορείαν δὲν εἶχον μετ' ἐμοῦ τὴν

κεφαλήν μου... δὲν ἔβλεπον ἄλλο τι, ἢ τὴν ὠραίαν νεάνιδα τοῦ χωρίου Κ... Τὸ βλέμμα τῆς μ' εἶχεν αἰχμαλωτίσειν ὅλον· καὶ ἔν' ἀπολαύσω τῆς χαρᾶς τοῦ νὰ τὴν ἐναγκαλισθῶ, ἤσθανόμην ὅτι πᾶσαν ἀνοησίαν ἤμην ἕτοιμος νὰ πράξω. Ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ὑπερβολικῆς ταύτης συγκινήσεως δὲν ἠδυνάμην ν' ἀκολουθῶ τὸ τακτικὸν τῆς πορείας βῆμα· ἀλλὰ ποτὲ μὲν προέτεινον τὸ βῆμά μου, ποτὲ δὲ συνέστελλον αὐτό· καὶ ὁ ἀνδυπολοχαγὸς κατὰ πᾶσαν στιγμὴν μ' ἐπέπληττε διὰ τὴν ἀταξίαν μου. Ἐσταθμεύσαμεν, ὅπως λάβωμεν ὀλίγην τροφήν· ἀλλ' εἰς ἐμέ ὑπῆρξεν ἀδύνατον νὰ φάγω, ἢ νὰ πῶ· καὶ ὅτε ἐφθάσαμεν εἰς Ἀθήνας, μετὰ μεγίστης ἀπαθείας διηρχόμεν τὰς ἄλλοτε ποδητὰς αὐτῶν ὁδοὺς, ὅπως ὑπάγω εἰς τὸν στρατῶνα. Αἱ ὁδοὶ ἔβριθον ἀνδρώπων· τὰ καφφενεῖα ἔβριθον τῶν συνήθων αὐτοῖς φοιτητῶν· εἰς πολλὰ παράθυρα ἴσταντο ἐναβρυνόμεναι νέαι καὶ ὠραῖαι γυναῖκες... τὰ πρόσωπα τῶν συντρόφων μου ἐφαίνοντο φαιδρὰ εἰς τὴν θέαν τῆς πρωτευούσης... οἱ πάντες, καὶ αὐτὸς ὁ ἀνδυπολοχαγός, ἐφαίνοντο περιχαρεῖς... καὶ μόνος ἐγὼ ἤσθανόμην ἐμαυτὸν δυστυχῆ! Ἡ ἐν τῷ στρατῶνι ἐπάνοδος οὐδαμῶς μετέβαλε τὴν ἀδυναμίαν μου· ὅλην τὴν νύκτα διέμεινα ἄϋπνος· τὸ ἐγερτήριο μ' εὔρεν ἀγρυπνοῦντα· καὶ τοῦ τυμπάνου ὁ δοῦπος, ὅστις πρὸ πολλοῦ δὲν εἶχε πλήξει τὰ ὦτά μου, ἐπήνεγκεν ἐπ' ἐμοῦ παράδοξον ἀποτέλεσμα. Ὅλος κατελήφθη ὑπὸ πολεμικῆς ὁρμῆς μέχρι παραφροσύνης· καί, ἂν κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐρρίπτόμην εἰς τινὰ μάχην, τεράστια κατορθώματα ἠδυνάμην νὰ πράξω.

Ἡ ἔκστασίς μου, ἐκδηλωθεῖσα ἐκ τινων ἀτάκτων κινήσεων καὶ ἀσυναρτήτων λόγων, παρετηρήθη ὑπὸ τινων ἐκ τῶν συστρατιωτῶν μου, καὶ οὕτω κατήντησα τὸ ἀντικείμενον τῶν

ἀστεισμῶν καὶ βωμολογιῶν των. Παρὰ τὴν συνήθειάν μου δὲν προσεπάθῃσα νὰ τοὺς ἐλέγξω προσηκόντως διὰ τὰς ἀηδεῖς εὐτραπείας των· ἀλλ' αἰφνιδία τις σκέψις ἐπῆλθεν εἰς τὴν νοῦν μου, τάχιστα μεταβληθεῖσα εἰς ἐπιθυμίαν ἰσχυράν, μᾶλλον δὲ εἰπεῖν, εἰς ἀνάγκην ἀκαταμάχητον — νὰ ἴδω πάλιν τὴν Εἰρήνην, καὶ νὰ τὴν ἴδω εὐθὺς εἰς τὴν στιγμὴν. Ἡ ἐπιθυμία αὕτη, ἡ ἀνυπέρβλητος αὕτη ἀνάγκη, τόσον ἦτο σφοδρά, ὥστε, διὰ νὰ τὴν ἐκπληρώσω, ἤμην ἕτοιμος καὶ τὸν στρατῶνα καὶ τὴν πόλιν ὅλην νὰ πυρπολήσω. Τί λέγω; ἤμην πρόθυμος καὶ φόνον νὰ διαπράξω, ὅπως ἴδω τὴν Εἰρήνην κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν — ἡ ὁρμή μου δὲν ἦτο ἀπλῇ νεανικῇ παραφορά, ἀλλ' ἐντελὴς παραφροσύνη. —

Ἐπὶ προφάσει σπουδαίας τινὸς ὑποθέσεώς μου ἐζήτησα καὶ ἔλαβον δωδεκαώρου ἀπουσίας ἄδειαν· κατέπεισα ἓνα τῶν λογχοφόρων φίλῶν μου νὰ μαι δανείσῃ τὸν ἵππον του· καὶ πρὸς χάριν μου ἔπραξεν ὁ φίλος μου σπουδαίαν παράβασιν τῶν κανονισμῶν καὶ τῆς τάξεως. Ὁ ἵππος ἐκεῖνος ἦτο ἄριστος κέλῃς, δυνάμενος ἐντὸς πέντε ὥρῶν νὰ με μετακομίσῃ εἰς τὸ χωρίον Κ... ὑπολογίζων δὲ δύο ὥρας διαμονῆς ἐν τῷ χωρίῳ καὶ πέντε διὰ τὴν ἐπάνοδον, προέβλεπον ὅτι ἔμελλον νὰ φθάσω ἐν τῇ ὥρᾳ τῆς εἰς τὸν στρατῶνα συγκαλέσεως. Ἐκδυθεὶς τὴν στολήν μου ἐνεδύθην πολιτικὰ φορέματα, ἅτινα εὔρον μεταξὺ τῶν παλαιῶν ἐνδυμάτων μου· ἐδανείσθην παρὰ τινος φίλου μου ζεῦγος πιστολίων, καὶ ἀνεχώρησα τρέχων ὡς ἀστραπή.

Ἐφθασα εἰς Κ... περὶ τὰς δύο μετὰ μεσημβρίαν, διατρέξας τὴν ὁδὸν μίαν ὥραν ὀλιγώτερον, ἢ ὅσον ἤλπιζον· καὶ εὔρον τοὺς κατοίκους ἅπαντας ἐνησχολημένους εἰς τὰ γεωργικὰ ἔργα των. Ἐν ᾧ δὲ παρεξετράπην τῆς ὁδοῦ, ἵνα

φθάσω τάχιον εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Καπετάν Βασίλη, διαβαίνων ἔμπροσθεν τῆς μικρᾶς Ἐκκλησίας, εἶδον ἐνώπιόν μου τὴν Εἰρήνην· ἀνέκραξα . . . καὶ πρὶν ἐκείνη συνέλθῃ ἐκ τῆς καταλαβούσης αὐτὴν ἐκπλήξεως κατεπήδησα ἐγὼ ἀπὸ τοῦ ἵππου μου, καὶ τὴν ἐνηγκαλίσθην.

Ἡ Εἰρήνη ἐκπεπληγμένη δὲν ἠδύνατο νὰ συναρδρώσῃ οὐδὲ δύο λέξεις· ὥχρ᾽ αὖ καὶ τρέμουσα, ἔδακτυλοδείκτησεν εἰς ἐμέ χωρικούς τινας εἰς μικρὰν ἀφ' ἡμῶν ἀπόστασιν ἐργαζομένους. Ἐγὼ περιέβλεψα πανταχόσε· καὶ ἰδὼν τὴν Ἐκκλησίαν ἠνεωγμένην, παρέσυρα πρὸς αὐτὴν τὴν Εἰρήνην, συνεπισύρων ὅπισθέν μου ἐκ τῶν ρυτῆρων καὶ τὸν ἵππον μου.

— Τί κάμνεις; ἠρώτησεν ἡ Εἰρήνη κατεπτοημένη.

— Μὴ φοβεῖσαι τίποτε . . . Σ' ἀγαπῶ ὑπὲρ τὴν ζωὴν μου . . . Σὺ δ' ἦσαι ἡ σύζυγός μου.

— Ποτέ δὲν δ' ἄ στρέξῃ ὁ πατέρας μου τέτοιο γάμο . . .
Κ' ἔπειτα δὲν τὸ ξέρεις πῶς εἶμαι ἀρραβωνιασμένη;

— Ἀφοῦ τελεσθῇ ὁ γάμος σου μετ' ἐμοῦ, ὁ πατήρ σου δ' ἀναγκασθῇ νὰ μᾶς συγχωρήσῃ . . . Ἀλλά, ἐὰν μ' ἀγαπᾷς ὅσον ἐγὼ σ' ἀγαπῶ, δὲν πρέπει νὰ φροντίζῃς περὶ οὐδενός . . .

— Ποτέ, ἐπανέλαβεν ἡ Εἰρήνη μετὰ φωνῆς περιφόβου, ποτέ οἱ γάμοι, ὅπου γίνονται χωρὶς τὸ δῆλημα τῶν γονιῶν, δὲν εἶναι εὐτυχισμένοι

— Ναί . . . ἀλλ' ὁ πατήρ σου δ' ἄ μᾶς συγχωρήσῃ ἔπειτα . . . καὶ τότε δ' ἄ μᾶς εὐλογήσῃ . . . πρὸς τὸ παρὸν πρέπει νὰ φύγωμεν.

— Νὰ φύγω! Ν' ἀφήσω τὸν πατέρα μου . . . ποτέ! ποτέ! ἀνεβόησεν ἡ Εἰρήνη μετὰ φωνῆς αποφασιστικῆς.

— Ἀκουσον, Εἰρήνη . . .

Διέκοψα τὸν λόγον, ἀκούσας δόρυβον ἐσπευσμένων βημά-

των· καὶ ἅμα ἠκούσθησαν οἱ ἐξῆς λόγοι, διὰ φωνῆς δυνατῆς προφερόμενοι.

— Ποιὸς κατηραμένος ἄφησεν ἀνοικτὴ τὴν πόρτα τῆς Ἐκκλησίας;

Ἦτο ἡ φωνὴ τοῦ Παπα-Γιώργη.

Ἔμεινα ὡς ἐμβρόντητος· ἀλλὰ μία τις ἰδέα, ταχεῖα ὡς ἀστραπή, ἐπῆλθεν εἰς τὸν νοῦν μου· ἐκρύβην μετὰ τῆς Εἰρήνης ὀπισθεν τοῦ ἵππου μου, τὸν ὁποῖον πάντοτε ἐκράτουν ἐκ τῶν ῥυτήρων.

Ὁ Παπα-Γιώργης εἰσῆλθε χωρὶς νὰ μας ἴδῃ.

— Ἐνα ἄλογο! ἐφώναξε· τί ζητεῖ ἐδῶ μέσα τὸ ἄλογο!

— Καὶ δύο νέοι, Παπᾶ μου, ἔτοιμοι εἰς γάμον!...

— Ὑπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ! ὑπετονδόρυσεν ὁ Παπα-Γιώργης, ὀπισθοδρομῶν ἔντρομος καὶ σταυροσκοπούμενος.

— Καὶ τριάντα Δραχμαὶ πρὸς πληρωμὴν! προσέειπα ἐγώ.

Ἡ Εἰρήνη ἔτρεμεν ὅλη.

— Δοιπόν, Παπᾶ μου, δὲν χρειάζονται φῶτα... ἡμεῖς θά σου φορέσωμεν τὸ πετραχῆλι... στεφάνωσέ μας χωρὶς νὰ ζητῆς πολλαῖς τσιριμόνιαις.

— Σῦρτε στὸ Διάβολο! ἐφώναξεν ὁ Παπα-Γιώργης, ὅστις ἀνέλαβε τὸ θάρρος του, ἀφοῦ μᾶς ἀνεγνώρισε... θὰ βάλω νὰ σε τουφεκίσουν, Κὺρ Ἐπιλοχία...

— Ἐπειδὴ λοιπόν, Παπᾶ μου, ἔχεις τοιοῦτον σκοπὸν... ἐγὼ θά σου τινάξω πρῶτος τὰ μυαλά... Ἐμπρός· ἄς δώσωμεν τοιοῦτον τέλος εἰς τὴν ὑπόθεσιν! — εἶπον ἐγώ, τοποθετηθεῖς μετὰξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς θύρας, καὶ ὑποδείξας αὐτῷ διὰ νεύματος τὸ ἐπὶ τοῦ ἐφιππίου τοῦ ἵππου μου παρηρτημένον πιστόλιον. — Ἄς ἴδωμεν λοιπόν, Παπᾶ μου, τί θὰ

προτιμήσης· ἢ πενήντα Δραχμάς καὶ ἓνα καλὸν γάμον, ἢ τοῦτο· — καὶ πάλιν τῷ ὑπέδειξα τὸ πιστόλιον.

— Φέρε τὰς πενήντα Δραχμάς, εἶπεν ὑπογογγύζων ὁ Παπα-Γιώργης, καὶ ὁ Θεὸς νὰ Σᾶς συγχωρέσῃ.

Ἔδεσα τὸν ἵππον μου ἐπὶ τινος ἵπασσάλου, καὶ ἅμα ἀπέκλεισα τὴν εἴσοδον διὰ τοῦ κινητοῦ ἐκείνου φράγματος· ὁ δὲ Παπα-Γιώργης ἐν τῷ μεταξὺ ἡτοίμασε τὰ εἰς τὸν γάμον ἀναγκαιοῦντα, κατασκευάσας δύο στεφάνους ἐκ δύο κλαδίσκων ἐλαίας, καὶ θέσας ἐν τῷ μέσῳ τῆς Ἐκκλησίας ξύλινον κάθισμα, ὅπερ ἔμελλε νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἱερὰ τράπεζα. Παραδόξως δὲ πρό τινων στιγμῶν αὕτῃ ἡ Εἰρήνη ἐλθοῦσα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν χάριν προσκυνήσεως, εἶχε γεμίσει τὰς κανδύλας ἐλαίου, καὶ εἶχεν ἀνάψει αὐτάς, μὴ προβλέπουσα ἡ ὡραία νεᾶνις, ὅτι ἐκπληροῦσα τὸ εὐσεβὲς τοῦτο καθήκον παρσκευάζε τὰ εἰς τὸν γάμον τῆς χρησιμεύοντα.

— Καὶ δακτυλίδια; ἠρώτησεν ὁ Παπα-Γιώργης.

— Ἴδου τὸ ἰδικόν μου, εἶπον ἐγώ, ἐγχειρίσας αὐτῷ ἐν δακτυλίδιον, ὅπερ ἔφερον πάντοτε, καὶ ὅπερ εἶχον λαβὼν παρὰ τῆς Θείας μου, ἥτις τὸ εἶχε λάβει παρὰ τῆς δυστυχοῦς μητρὸς μου, ὅπως μοι χρησιμεύσῃ ποτὲ ὡς ἀρράβων.

— Ἀλλὰ χρειάζονται δύο . . . παρετήρησεν ὁ Παπα-Γιώργης.

Ἐστράφην τότε πρὸς τὴν Εἰρήνην, ἥτις ἀκόμη δὲν ἠδύνατο νὰ συνέλθῃ ἐκ τοῦ καταλαβόντος αὐτὴν τρόμου . . . παρετήρουν τοὺς δακτύλους τῆς . . . ἐκείνη δὲ ἐννοήσασα τὴν αἰτίαν τῆς παρατηρήσεώς μου, ἔσυρεν ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ τῆς ὃ ἔφερε χρυσοῦν ἄλυσίδιον, καὶ ἀποσπάσασα ἐξ αὐτοῦ ἐν δακτυλίδιον τὸ ἐνεχείρισεν εἰς τὸν Παπα-Γιώργην.

— Ταύτην τὴν ἄλυσον ἐκληρονόμησα παρὰ τῆς μητρὸς

μου, εἶπε πρὸς ἐμέ· εἶναι ὁ ἀρράβων, τὸν ὁποῖον εἶχε δώσει εἰς αὐτὴν ὁ πατήρ μου . . .

Ἐνηγκαλίσθη τότε τὴν Εἰρήνην, καὶ τὴν ἐφίλησα εἰς τὸ μέτωπον.

Ὁ Παπα-Γιώργης μετὰ προθυμίας ἐξεπλήρωσε τὴν τελευτήν· ἡ Εἰρήνη ἔκλαιεν· ἐγὼ δέ, τὸ ὁμολογῶ, ἔτρεμον ὅλος ὑπὸ συγκινήσεως.

— Καὶ ποῦ θὰ τραβήξετε, τώρα; ἠρώτησεν ὁ Παπα-Γιώργης.

— Τοῦτο δὲν εἶναι ἰδική Σου δουλειά, Παπᾶ μου . . . πρόσεξε μόνον νὰ μὴ εἴπῃς ὅτι μᾶς εἶδες . . .

— Περιττὸν νὰ μου παραγγείλῃς· μένε ἥσυχος.

Δὲν εἶχον οὔτ' ἐγὼ ὠρισμένον τι σχέδιον· ἀφέθη ὅλως εἰς ἀπροβλεψίαν· καὶ τὸ μέγεθος τῆς εὐτυχίας μου δὲν μοι εἶχε δώσει μέχρι τοῦδε τὴν εὐκαιρίαν νὰ σκεφθῶ τὴν φρικτὴν θέσιν, εἰς ἣν ἔρριψα ἐμαυτόν.

Ἡ Εἰρήνη ἐκρέμασε τοὺς νυμφικούς ἡμῶν στεφάνους, τοὺς τόσον ἐπιδεξίως κατεσκευασμένους ὑπὸ τοῦ γέροντος ἱερέως, ἐπὶ τῆς εἰκόνης τῆς Παναγίας, καὶ παρήγγειλεν εἰς τὸν Παπα-Γιώργην νὰ τοὺς ἐπιτηρῇ μετὰ προσοχῆς.

— Ἀκουσον, εἶπον πρὸς τὸν Παπα-Γιώργην· ἡμεῖς δὲν ἐμποροῦμεν ν' ἀναχωρήσωμεν πρὶν νυκτώσῃ . . . καὶ ἐπειδὴ ἐνδέχεται νὰ ἔλθῃ τις ἐδῶ ζητῶν τὴν Εἰρήνην, στάσου εἰς τὴν εἴσοδον, καὶ μὴ ἀφήσῃς κανένα νὰ ἐμβῇ ἐδῶ μέσα . . . ἀλλὰ προλαμβάνω νὰ σοι εἴπω, Παπᾶ μου, ὅτι, ἐάν μου περάσῃ ἡ ἐλαχίστη ὑποψία, ὅτι σκοπεύεις νὰ μας προδώσῃς . . . εὐθὺς θὰ σου σύρῃ τὴν πιστολιάν . . . τώρα λοιπὸν ὕπαγε νὰ ἐκπληρώσῃς τὰ καθήκοντα τοῦ φρουροῦ.

— Μείνε ἥσυχος, παιδί μου, ἀπήντησεν ὁ Παπα-Γιώργης,

ὃν ὁ ἀπειλητικὸς καὶ ἀποφασιστικὸς τρόπος μου ἐφόβισεν ὑπερβολικά, καὶ ἔσπευσε νὰ ὑπακούσῃ.

Καὶ τώρα, τί ἔπρεπε νὰ πράξω; νὰ ἐπανέλθω εἰς Ἀθήνας; ... τοῦτο ἦτο δι' ἐμέ καὶ διὰ τὴν Εἰρήνην προφανὴς ἀπώλεια· διότι ὁ γάμος ἡμῶν ἔμελλεν ἀναμφιβόλως νὰ κηρυχθῇ ἄκυρος, καὶ ἐγὼ νὰ καταδικασθῶ διὰ τὴν ἀπαγωγὴν τῆς ἀνήλικος νεάνιδος, ἔγκλημα, ὅπερ ἐπεβάρυνεν ἡ δέξις μου, ὡς στρατιωτικοῦ. Νὰ καταφύγω εἰς τὸ βουνόν, καὶ ἐκεῖ νὰ ἔλθω εἰς διαπραγματεύσεις μετὰ τοῦ Καπετὰν Βασίλη; Ἀλλ' ἐὰν ἡδυνάμην νὰ ἐλπίσω, ὅτι θὰ διαλλαχθῶ μετὰ τοῦ πατρὸς τῆς Εἰρήνης, ἡδυνάμην τάχα ὁμοίως νὰ ἐλπίζω, ὅτι θὰ διαλλαχθῶ καὶ μετὰ τῆς Κυβερνήσεως; ... Τοιοῦτόν τι δὲν ἡδυνάμην νὰ ἐλπίσω· δὲν εἶχον ἐπὶ τούτῳ ἰσχυροὺς προστάτας εἰς Ἀθήνας... οὐδὲ πλούσιος ἤμην, καὶ ἐπομένως δὲν προέβλεπον ἄλλο τι, παρὰ δίκην λειποταξίας καὶ ἀπαγωγῆς, ἧς ἡ ποινὴ ἔμελλεν εἶναι ἀφαίρεσις τοῦ βαδμοῦ μου, φυλάκισις, καὶ ἀκύρωσις τοῦ γάμου. Μία μόνη κατελείπετό μοι ὁδὸς σωτηρίας — νὰ ἐξέλθω τῶν συνόρων, καὶ νὰ ὑπάγω νὰ ριφθῶ εἰς τοὺς πόδας τοῦ Θεοῦ μου· τοῦτο ὀριστικῶς ἀπεφάσισα νὰ πράξω.

— Παπα-Γιώργη, εἶδες τὴν Εἰρήνην;

Οἱ λόγοι οὗτοι, ὡς βροντὴ, προσέβαλον τὴν ἀκοήν μου· καὶ ὥρμησα πρὸς τὴν θύραν τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Εἰρήνη μ' ἐκράτησεν ἀπὸ τοῦ βραχίονος.

— Ποῦ πηγαίνεις; εἶπεν — Στάσου! Ἡ φωνή, ἥτις τόσον με κατετάραξεν, ἦτο τοῦ ἀγροτικοῦ ὑπηρέτου Γιάννη.

— Δὲν εἶδα τίποτε, παιδί μου... ἀπεκρίθη ὁ Παπα-Γιώργης.

— Ποῦ στὸ Διάβολο νὰ ὑπῆγεν... ἐβγῆκε μετὰ τὸ μεσημέρι, καὶ ἀπὸ τότε δὲν φάνηκε... ὁ πατέρας της νομίζει,

πῶς ἤλθε κατὰ τὴ συνήθειά της νὰ βάλῃ λάδι στὰ καν-
δύλια τῆς Ἐκκλησιᾶς . . .

Ὁ Παπα-Γιώργης δὲν ἀπεκρίνετο . . . ἐγὼ δὲ ἀνεσήκωσα
τὸν λύκον τοῦ πιστολίου μου.

— Ξεφορτώσου με, Γαῖδαρε! ἐφώναξεν αἰφνιδίως ὁ Παπα-
Γιώργης. Σοῦ εἶπα, πῶς δὲν τὴν εἶδα· τράβα νὰ τὴν ζητᾷς
αλλοῦ . . . καὶ δεῖξέ μου τὴ βράχῃ σου . . .

— Τί ἔπαθες, Παπα-Γιώργη; τί σοῦ ἔκαμα, καὶ θυμό-
νεις, Παπᾶ μου; ἐπανέλαβεν ὁ Γιάννης ἀναχωρῶν.

Αἱ κιγκλίδες, αἵτινες ἀπετέλουν τὴν θύραν τῆς Ἐκκλη-
σίας, ἀπесύρθησαν ὑπ' ἐμοῦ ἀνεπαισθήτως, διὰ νὰ ἐξέλθῃ
ὁ Παπα-Γιώργης· καὶ ἐγὼ ἠδυνάμην νὰ βλέπω διὰ τοῦ
ἀνοίγματος τούτου τοὺς ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν ἐπιστρέφοντας
χωρικούς, ὧν οἱ πλεῖστοι διαβαίνοντες εἰς μικρὰν ἀπὸ τῆς
Ἐκκλησίας ἀπόστασιν ἐκαλλισπέριζον τὸν Παπα-Γιώργην.
Εἰς πᾶσαν ἐπερώτησιν ἀκουομένην ἡ καρδία μου ἔπαλλε
σφοδρῶς· καίτοι δὲ ἐνόμιζον ἐμαυτὸν γενναῖον (καὶ ἀληθῶς
δύναμαι νὰ καυχηθῶ ὅτι εἶμαι), ἐφοβούμην εἰς ὑπερβολήν.
Δὲν ἐτόλμων νὰ ὁμιλήσω πρὸς τὴν Εἰρήνην, φοβούμενος μὴ
ἀκουσθῇ ἡ φωνή μου· καὶ οἱ χρεμετισμοὶ τοῦ ἵππου μου
φόβον καὶ τρόμον μοι ἐνέπνεον. Τὸ πτωχὸν ζῶον οὐδὲν εἶχε
φάγει ἀπὸ τῆς πρωΐας· καὶ ἡ θερμότης τῆς ἡμέρας τόσῃν
δίψαν ἐπροξένησεν εἰς αὐτό, ὥστε μόλις ἠδύνατο νὰ περι-
στρέφῃ τὴν γλῶσσάν του, καὶ σπασμωδικῶς τοὺς ὀφθαλ-
μούς του.

Δυσφόρητος ἦτο τῇ ἀληθείᾳ ἡ ἀγωνία μου! Ὁ ἥλιος
ἐπλησίαζεν εἰς τὴν δύσιν . . . καὶ ἀκαταπαύστως ἠνχόμην νὰ
ἐπέλθῃ ἡ νύξ, ὅπως δυνηθῶμεν νὰ ἐξέλθωμεν τῆς κρύπτῃς
ἐκείνης, . . . ὅτε παρετήρησα μακρόθεν ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ

λόφου, τοῦ ἀπέναντι τῆς Ἐκκλησίας κειμένου, συμμορίαν χωρικῶν, ἧς προηγοῦντο κῦνες πολλοί. Προησδάνθη, ὅτι ἡ συμμορία ἐκείνη εἶχεν ἀποσταλῆ πρὸς ζήτησιν τῆς Εἰρήνης, καὶ προέβλεπον, ὅτι, ἐὰν ὁ Μασκαρᾶς ἦτο μετ' αὐτῶν, ἀφεύκτως ἐμέλλομεν ν' ἀνακαλυφθῶμεν. Εὐθὺς λοιπὸν ἀφοῦ ἡ συμμορία τῶν ἀνδρώπων ἀπεκρύβη εἰς τὰς κατωφερείας τοῦ λόφου, ἀπέσπασα τὰς κιγκλίδας, ἐξῆλθον τῆς Ἐκκλησίας μετὰ τῆς Εἰρήνης καὶ τοῦ ἵππου μου, ἀνέβην ἐπὶ τοῦ πτωχοῦ ζώου, συμπαραλαβὼν ὅπισθεν ἐμοῦ καθήμενὴν καὶ ἐκείνην, ἣν ἡδυνάμην ἐφεξῆς νὰ ὀνομάζω σύζυγόν μου, καὶ πρὶν ἔτι ὁ Παπα-Γιώργης ἐννοήσῃ τὰ περὶ αὐτὸν γινόμενα, ἡμεῖς ἐγενόμεθα ἄφαντοι ἀπὸ τοῦ ὁροπεδίου ἐκείνου. — Ἐφευγον δὲ προχωρῶν ἀσκόπως καὶ κατὰ τύχην· διηρχόμεν κοιλάδας, φάραγγας, πεδιάδας, λόφους, ἀναβαίνων καὶ καταβαίνων διαφόρους κατωφερείας βραχείας καὶ ἀποτόμους . . . Δὲν ἔβλεπον πλέον . . . ἥσδανόμεν, ὅτι οἱ ὀφθαλμοί μου κατεκλύζοντο ὑπὸ πληθώρας αἵματος . . . τὰ ὠτά μου ἐβόμβουν . . . καὶ δὲν ἐσκεπτόμην πλέον οὔτε περὶ τῆς Εἰρήνης, ἥτις παρέρρετο εἰς τὴν ὀρμητικὴν ἐκείνην ἐκδρομὴν . . . ἐν μόνον πρᾶγμα ἥσδανόμεν μετὰ λύπης, ὅτι ἡλαττοῦτο ἐπαισθητῶς ἡ ταχύτης τοῦ ἵππου μου, καὶ διὰ τοῦτο ἐκέντησα διὰ τοῦ μύωπος τὸ δυστυχὲς ζῶον, ὅπερ ἔφευγε καλπάζον, ὅλον κατάρρυτον ὑπὸ ἰδρώτος καὶ ἀφρίζον . . . Αἰφνης ἤκουσα τὸν ἥχον πυροβολισμοῦ . . . σφαῖρα πυροβόλου ἐρρόιζησε περὶ ἐμέ . . . καὶ ὁ ἵππος μου κλονισθεὶς ἔπεσε κατὰ γῆς, συμπαρασύρας καὶ ἐμέ εἰς τὴν πτώσιν του.

Ἐνταῦθα ἡ μνήμη μ' ἐγκαταλείπει.

Ἡ ἐσπευσμένη ἐκείνη φυγὴ συγχέεται εἰς τὰς ἀναμνήσεις μου μετὰ τινος θελκτικῆς εἰκόνης· ἔτι καὶ νῦν φαντάζομαι,

ὅτι εὐρίσκομαι ἐξηπλωμένος ἐπὶ πρασίνων χόρτων, ποικιλομένων ἐκ λευκανθέμων καὶ ἱῶν καὶ ἄλλων ἀνθέων τοῦ ἀγροῦ, ὑπὸ πυκνὴν σκιάν, καὶ παρὰ τινι ῥύακι δροσεροῦ καὶ διαυγοῦς ὕδατος . . . γλυκεῖα ὁσμὴ περιεχέετο ἐκεῖ πανταχόθεν . . . ὁ ἀήρ ἦτο δροσερός, καὶ τὸ φῶς διήρχετο ἐλαφρῶς ἐφαπλούμενον διὰ τῶν φυλλωμάτων τῶν δένδρων . . . γλυκὺ δὲ κελεύδημα πτηνῶν ἀοράτων ἀπετέλει θαυμασίαν ἁρμονίαν πρὸς τὸν ψιθυρισμὸν τοῦ ῥύακος . . . Ἡ φιλτάτη μου σύζυγος ἐκάθητο παρ' ἐμοί . . . ἐγὼ δέ . . . ἐγὼ ἐνόμιζον ὅτι ὠνειρευόμην. Ἡρώτησα τὴν Εἰρήνην, ποῦ εὐρισκόμεθα, καὶ παρ' ἐκείνης ἔμαθον, ὅτι καταπεσὼν ἀπὸ τοῦ ἵππου ἐκτύπησα σφοδρῶς τὴν κεφαλὴν, καὶ ἐντεῦθεν ἐλειποθύμησα· ἐκείνη δὲ κατ' εὐτυχίαν οὐδὲν ἔπαθεν· ἀλλὰ τὸ δυστυχές ζῶον, ἐφ' οὗ ἐφερόμεθα, ἐφονεύθη ἐκ πυροβολισμοῦ γενομένου κατ' ἡμῶν ὑπὸ τῶν ληστῶν, εἰς ὧν τὰς χεῖρας περιεπέσομεν· καὶ ταῦτα λέγουσα, ὑπέδειξέ μοι διὰ νεύματος εἰς ἀπόστασιν πεντήκοντα περίπου βημάτων δύο ἄνδρας, κατὰ γῆς καττημένους, ἐξωπλισμένους μέχρις ὀδόντων, καὶ ἔχοντας ἀποτεθειμένα ἐπὶ τῶν χειρῶν αὐτῶν τὰ πυροβόλα. Εἰς ταῦτα προσέειπεν ἡ Εἰρήνη, ὅτι κατὰ τὴν πρώτην προσβολὴν οἱ λησταὶ ἦσαν πέντε, ἀλλ' οἱ τρεῖς ἀπεσύρθησαν περὶ τὴν αὐγὴν, καὶ ὅτι προσηνέχθησαν πρὸς ἐκείνην μὲν μετὰ πολλοῦ σεβασμοῦ, πρὸς ἐμὲ δὲ μετὰ συμπαθείας . . . Ὑπελόγισα τότε, ὅτι ἐξ περίπου ὥρας διέμεινα εἰς παντελῆ ἀναισθησίαν.

Οἱ λησταὶ παρετήρησαν, ὅτι ἐγὼ συνῆλθον εἰς ἐμαυτόν· καὶ τότε ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν ἐγερθεὶς προσῆλθεν εἰς ἡμᾶς.

— ὦρα καλή, ἀφεντικό . . . πῶς εἶσαι τώρα; ἐγὼ τὸ κατάλαβα πῶς ἦσουν ζαλισμένος . . . δὲν ἔχεις τίποτα . . . μιὰ καλὴ ῥακιὰ θά σε κάμῃ πολὺ καλά.

Ἡ φωνὴ αὕτη δὲν μοι ἦτο ἄγνωστος· παρατήρησα ἀσκαρ-
δαμυκτὶ τὸν ὁμιλήσαντά μοι, ἀλλ' ὑπῆρξεν ἀδύνατον ν' ἀνα-
γνωρίσω τὸ πρόσωπόν του.

— Καλὰ δά, ἀφεντικό . . . τί με κυτᾶς ἔτσι; . . . γιὰ κύτα
με καλὰ . . . ἐγὼ εἶμ' ὁ Μῆτρος . . . ὁ ληστής Μῆτρος . . . ἀμὰ
τὸ κεφάλι μου δὲ γένηκε γιὰ τὴ γκελοτίνα . . . νᾶσαι βέβαιος.

— Σὲ κυτάζω ἔτσι, Μῆτρο, γιατί μοῦ φαίνεται νά σε
γνωρίζω . . .

Ἀκούσας τὴν ὁμιλίαν μου ὁ ληστής ἐτινάχθη πρὸς τὰ
ὀπίσω, καὶ πάλιν πλησιάσας παρατήρησε μετὰ προσοχῆς τὸ
πρόσωπόν μου.

— Μὰ τὴν Παναγία! ἐφώναξεν, ἐσὺ 'σαι ὁ στρατιώτης
ποῦ μ' ἐπῆρε στὸ νῶμο!

— Πῶς; ἐφώναξα καὶ ἐγὼ — εἶσαι σὺ ὁ ληστής, τὸν
ὁποῖον ἠχμαλώτισα;

— Βλέπεις, παλληκάρι μου, τί σωστὰ ποῦ τὸ λέγ' ἡ
παροιμία — βουνὶ μὲ βουνὶ δὲ σμίγει.

— Καὶ πῶς συμβαίνει νὰ ἦμαι σήμερον ἐγὼ ἰδικός σου
αἰχμάλωτος; . . . τί καλὸ πλιάτσικο νομίζεις ὅτι ἔκαμες;

— Τοῦτο δὲν εἶναι 'δική μου δουλειά, εἶναι δουλειὰ τοῦ
γέρου (ἐννοῶν τὸν ἀρχιληστήν) . . . Ἐσὺ περνοῦσες 'σὰν το
λαγὸ ἴσια ἴσια στήν ὥρα ποῦ μᾶς χρειαζόνταν ἓνα καλὸ
ἄλογο . . . σοῦ φωνάξαμε νὰ σταῖῃς . . . καὶ μᾶς κάνεις τὸν
κουφό . . . τότες ἐμεῖς τραβίξαμ' ἀπάνω σου· ἀμὰ ἀντὶς
ἐσένα σκοτώσαμε τ' ἄλογο . . . πέφτοντας ἐσὺ λιγοδύμησες . . .
κ' αὕτη ἡ καλὴ κοπέλλα μᾶς εἶπε τὴν ἱστορίαν σου . . . τώρα
ὁ γέρος μας λογιάζει νὰ κάμουμε ἓνα καλό, καὶ μ' αὐτὸ νὰ
κάμουμε καὶ τὸ νιντερέσο μας . . . νὰ μηνύσουμε τοῦ Καπε-
τὰν Βασίλη, ὅπως θὰ τοῦ δώσουμε τὴν κόρη του, καὶ νὰ

μας πλερώσῃ καλὰ λύτρα, σὰν ποῦ τὰ λέτε σεῖς οἱ προκομμένοι στήν Ἀθήνα.

— ὦ δυστυχία! ἀνέκραξα· καὶ ἀνετινάχθην ὄρθιος.

Ὁ Μῆτρος διέμεινεν ἀπαθής, καὶ μοι εἶπεν.

— Τουλόγου σου, ἂν ἀγαπᾷς, μπορεῖς νὰ τραβίξῃς τὸ δρόμο σου.

Ἡ Εἰρήνη ἐρρίφθη εἰς τὸν τράχηλόν μου· οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ἡμαυρώθησαν, ἀλλὰ δὲν ἔχυσεν οὐδὲ ἐν δάκρυ.

Βαθεῖα σιωπὴ ἐπεκράτησεν . . . ὁ Μῆτρος ἀπεμακρύνθη ἀφ' ἡμῶν βραδυπορῶν . . . ἐγὼ διέμεινα βεβυσισμένος ἐν τῇ δυστυχίᾳ μου, καὶ πλήρης ἀθυμία με κατέλαβεν.

— Ἀκουσον, Εἰρήνη, εἶπον πρὸς τὴν ἀτυχῇ σύντροφόν μου . . . ἅς μὴ ἀπελπιζώμεθα . . . οὕτως ἠνέλησεν ὁ θεός . . . ἴσως πρὸς καλόν σου δὲν συγχωρεῖ νὰ ἐνωθῶμεν ἐπὶ τῆς γῆς . . . ἐκεῖνος διαλύει τὸν γάμον μας, διότι μόνος ἐκεῖνος ἠδύνατο νὰ τὸν διαλύσῃ . . . — Ἐγεννήθην προωρισμένος νὰ ζήσω ἐν δυστυχίαις . . . οὐδέποτε ἐγέλασαν τὰ χεῖλη μου διαρκῶς· πάντοτε ἐπήρχετο μετὰ στιγμιαίαν χαρὰν πικρός τις λογισμός, ἱκανὸς νὰ τὰ συστείλῃ ἐν ἀθυμίᾳ . . . Σὺ μόνη μ' ἔκαμες νὰ αἰσθάνθῃς στιγμάς τινας ἀνεκφράστου εὐτυχίας· ἀλλὰ τὸ μέλλον εἶναι ἄγνωστον εἰς ἡμᾶς . . . Πρὶν σ' ἀγαπήσω, περιπαθέστατα ἠγάπησα τὴν πατρίδα . . . ἀλλὰ τὸ ἰδανικὸν τοῦτο ὃν ἀνελήφθη ἀπ' ἐμοῦ, καὶ οὐδὲν ἄλλο κατέλιπεν εἰς ἐμέ, εἰ μὴ πλάνας ἀκαταλογίστους . . . Σ' ἀγαπῶ ὅσον σπανίως ἀγαπᾷ τις . . . πᾶσαν στιγμὴν, κατ' ἣν μένω πλησίον σου, ὁπότε πάσαι αἱ σκέψεις μου ὑπὸ σοῦ ἀπορρόφουνται . . . ὁπότε ὅλαι αἱ αἰσθήσεις μου ἐπὶ σοῦ συγκεντροῦνται . . . πᾶσα στιγμὴ τῆς τοιαύτης ὑπάρξεως εἶναι δι' ἐμέ ζωὴ οὐρανίου εὐδαιμονίας . . . εὐδαιμονίας, τὴν ὁποίαν καὶ αὐτὸς ὁ θεός

ἡδύνατο νὰ ζηλεύσῃ . . . Αὐρίον ἐνδέχεται νὰ μοι καταστα-
θῇς ἀδιάφορος . . . βλέπεις ὅποια ὄβυσσος ἀνοίγεται ἐντεῦθεν,
Εἰρήνη; . . . Προτιμῶ λοιπὸν ν' ἀποθάνω, πρὶν νὰ γνωρίσω
τὴν τοιαύτην πλάνην . . . Ὅχι δὲν σε ἐγκαταλείπω μόνην
μετὰ τῶν ἀνθρώπων τούτων . . . αὐτὸς ἐγὼ θά σε ὁδηγήσω
πρὸς τὸν πατέρα σου . . . καὶ μετὰ τοῦτο ἅς φυλακισθῶ, ἅς
τουφεκισθῶ, ἅς ἀποθάνω.

Ἡ Εἰρήνη ἐκλαίει· πρώτην ταύτην φοράν εἶδον τὰ δάκρυά
της· οὐδὲν κατενόησε βέβαια ἐξ ὧν ἐγὼ εἶπον δεινολογού-
μενος· ἀλλ' αἱ τελευταῖαι λέξεις, ἅς κάλλιστα κατενόησε,
ἐκίνησαν τὰ δάκρυά της.

— Ἀλλὰ κ' ἐγώ, ψυχὴ μου, σ' ἀγαπῶ . . . ἔλεγεν ἀνολο-
λύζουσα. Δὲν καταλαβαίνω καλὰ ὅσα μου λές . . . γιατί
εἶμαι ἀγράμματα . . . ἀλλὰ τοῦτο ξέρω πῶς σ' ἀγαπῶ, καὶ
σ' ἀγαπῶ τόσον πολὺ ἀπὸ τὴν πρώτην ἡμέραν, ὅπου σε
εἶδα . . . πολὺ θὰ ἦμαι εὐτυχισμένη πάντα νὰ σ' ἀγαπῶ
καὶ νὰ σε δουλεύω μ' ὅλην μου τὴν καρδιάν . . . γιατί λές
πῶς θ' ἀποθάνῃς; . . . ὁ πατέρας μου θὰ μας συχωρέσῃ . . .
καὶ θὰ ζητήσῃ καὶ ἀπὸ τὴν Κυβέρνησι τὴ χάρι γιὰ σένα . . .
Ἐμεῖς εἴμεσθα τώρα στεφανωμένοι . . . ἐσὺ εἶσαι γαμβρός
του . . . δὲ ἔμπορεῖ ἡ Κυβέρνησι νὰ μὴ δώσῃ χάρι στὸ γαμ-
βρό του, ἀφοῦ ἔχει τόσαις καὶ τόσαις δούλεψαίς στὸ ἔθνος . . .
Ἐνταῦθα τῆς ἀτυχοῦς κόρης ἡ φωνή, ἥτις βαδμηδὸν εἶχε
λάβειν ἰσχὺν καὶ τόνον, κατεπνίγη ὑπὸ νέων δακρύων.

— Λέγουνε — ἐξηκολούθησε μὲ τόνον ὀλιγώτερον τοῦ προ-
τέρου ἰσχυρόν — πῶς τὸ ἔθνος μας εἶναι ἀχάριστο . . . ἀλλὰ
ὁ πατέρας μου θὰ ἴπῃ νὰ πέσῃ στὰ πόδια τοῦ Βασιλιά
μας — καὶ ἐνταῦθα πάλιν διέκοψε τὸν λόγον, καὶ μετ' ὀλί-
γον ἐπανέλαβε λέγουσα — Ἀλλὰ κ' αὐτὸς εἶναι ἄσπλαχνος. —

Μετ' ὀλίγον δὲ ἀναλαβοῦσα ὅλην τὴν δύναμίν της ἐφώναξεν· —
"Ὅχι, ὄχι, ὁ Θεὸς δὲν θὰ μᾶς ἀφήσῃ.

— Μ' ἀγαπᾶς λοιπόν, Εἰρήνη μου; — εἶπον ἐγώ, σφίγξας
τὴν νέαν κόρην ἐπὶ τοῦ στήθους μου.

— "ὦ! ναί, ἕνας Θεὸς τὸ ξέρει, πόσο σ' ἀγαπῶ...
"Ἐκαμα ὅ,τ' ἐμπόρεσα γιὰ νὰ μὴ σ' ἀγαπήσω, καὶ νὰ μὴ
σ' ἔχω στὸ νοῦ μου... μὰ σὰν σ' εἶδα ποῦ 'φευγες...
ὦ! ἡ καϋμένη ἡ καρδιά μου ἐτσάκισε... τότε νά μ' ἐπαιρ-
νες μαζί σου, ἔφευγα... π'σα κλάματα ἔκαμα, σὰν
ἔφυγες!.. ποῦ τόλπιζα νά σε ξαναδῶ;... καὶ δὰ μ' ἀρωτᾶς,
ἂν σ' ἀγαπῶ;...

— Καὶ τὸν Πέτρον τὸν ἀρράβωνιαστικόν σου δὲν τὸν
ἀγαπᾶς; — ἠρώτησα.

— Τὸν Πέτρο; — ἐσκέφθῃ μίαν στιγμὴν, καὶ ἔπειτα
ἐξηκολούθησε λέγουσα. — Τὸν ἀγαποῦσα σὰν ἀδελφό... μὰ
ποτὲ δὲν τὸ 'βάλεν ὁ νοῦς μου πῶς θὰ τὸν 'πανδρευσῶ...
Μόνου σένα ψυχὴ μου, ἀγαπῶ.

Οἱ λόγοι οὗτοι τόσον με κατέθελξαν, ὥστε μ' ἔκαμαν νὰ
λησμονήσω τὴν φρικτὴν θέσιν, εἰς ἣν εὕρισκόμην. Ὁ Μῆτρος
πλησιάσας τὴν ἀνέμνησεν εἰς ἐμέ.

— Ὠραῖα περδικάρια μου! πρέπει νὰ πηγαίνουμε...
ὁ ἥλιος ψηλόνει... οἱ βοσκοὶ 'μπορεῖ νὰ περάσουν ἀπεδῶ,
γιὰ νὰ ποτίσουν τὰ κοπάδια... ἐμπρός, ἐμπρός, ἀκλου-
θᾶτε μου. Δημητρό! ἐφώναξε στραφεῖς πρὸς τὸν σύντροφόν
του — ἐμπρός!

Ἐξεκινήσαμεν. Ὁ Μῆτρος ἐπροπορεύετο· ἡ Εἰρήνη τὸν
ἠκολούθει· ἐγὼ ἠρχόμην μετ' ἐκείνην· καὶ ὁ Δημητρὸς ἐπη-
κολούθει εἰς ἀπόστασίν τινα κατόπιν ἡμῶν ἐν ἀτάκτῳ βή-
ματι, συχνὰς ποιούμενος ἐπιστάσεις, καὶ ἀπὸ καιροῦ εἰς

καιρὸν στρέφων εἰς τὰ ὀπίσω, ὅπως κατασκοπεύσῃ τὰς πέριξ θέσεις· τὸ ἀνήσυχον ὕφος τοῦ Δημητροῦ ἦτο πάντῃ ἀντίθετον πρὸς τὸ ἀτάραχον τοῦ Μήτρου, καὶ ἐγὼ τὸν ἠρώτησα περὶ τούτου.

— Κ' ἓνας ἄλλος, ἀπεκρίθη, ἀπ' τοὺς 'δικοὺς μας προπατεῖ ἐμπρός, καὶ 'νοιάζεται γιὰ μᾶς.

Ὁ Μῆτρος ἦτο ὠραῖος καὶ ὑψηλὸς ἀνὴρ, ἔχων λαμπρὸν μύστακα, μέλανα καὶ λάσιον . . . ἡ μακρὰ κόμη του ἦτο περιδεδεμένη διὰ μελαίνης ταινίας καὶ ἐρριμμένη εἰς τὰ ὀπίσω . . . ἡ ὠσειδῆς τῶν χαριέντων ὀφθαλμῶν του τομὴ συνεσκιάζετο ὑπὸ λασίων βλεφαρίδων, αἵτινες παρέβλαπτον τὴν γλυκύτητα τοῦ βλέμματός του . . . ὠραῖοι λευκοὶ ὀδόντες διεφαίνοντο, ὅσάκις ἤνοιγε τὸ στόμα του, οὔτινος τὰ λεπτὰ χεῖλη, ὅσάκις ἦσαν συγκεκλεισμένα, ἠδύναντο νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ὠραῖσμα γυναικείας εἰκόνης . . . ἡ ρὶς αὐτοῦ εἶχε κανονικότητα ἐρμογλυφικὴν, καὶ οἱ λεπτοὶ χαρακτῆρες τοῦ προσώπου του, εἰ καὶ ἡλιοκαεῖς, ἐφαίνοντο μᾶλλον σκυθρωποί, ὡς ἀνδρώπου ῥεμβάζοντος, ποιητοῦ μᾶλλον, ἢ ληστοῦ. Ὁ Μῆτρος ἐφόρει τὴν Ἑλληνικὴν ἢ Ἀλβανικὴν στολήν, ἀλλὰ πάντῃ ἀπλὴν· τὰ ἐνδύματά του, ὡς καὶ ὅλων τῶν ληστῶν, ἦσαν κατερῥυπωμένα, ἔχοντα τὸ χρῶμα τῆς τέφρας ἢ ἀργιλώδους γῆς· ἀλλ' ἡ ῥυπαρότης αὕτη εἶναι τεχνητή· διότι οἱ λησταὶ ἐξεπίτηδες καταρῥυποῦσι τὰ ἐνδύματά των, ὅπως ἔχωσιν ἀμαυρὸν χρῶμα, καὶ μὴ ἐπισύρῃσι τὴν προσοχὴν τῶν ὁρῶντων· παρεκτὸς δὲ τούτου ἡ ῥύπωσις αὕτη ἔχει τὸ πλεονέκτημα τοῦ ἀπομακρύνειν τὰ ἔντομα.

Ἰκανὴν ὥραν ἐπορευόμεθα ἐν ἄκρᾳ σιωπῇ· ἐγὼ δὲ ἤρχισα νὰ αἰσθάνωμαι ἀδυναμίαν· διότι ἀπέκαμον ἐκ τοῦ κόπου, τῶν ἀκαταπαύστων κινήσεων, καὶ τῆς ἐλλείψεως τροφῆς· ὅλας εἰκοσιτέσσαρας ὥρας διέμενον νήστης . . . ἡ βιαία ἐκείνη ἱππασία εἶχεν ἐξαντλήσει τὰς δυνάμεις μου· καὶ μόνον τὸ

ῥακίον καὶ ὁ ὑπερβολικὸς ἐρεθισμὸς μου ἠδυνήθησαν νὰ με συντηρήσωσι μέχρι τοῦδε· ἀλλ' ἤδη ἡσθάνομην ὑποτρέμοντα τὰ γόνατά μου.

— Μητρο! . . . δὲν δύναμαι πλέον νὰ προχωρήσω . . . ἄς σταθῶμεν μίαν στιγμὴν, καὶ δός με τίποτε νὰ φάγω.

Ὁ Μητρος ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ δερματίνου θύλακος, ὃν ἔφερε, τεμάχιον ἀρνίου ἐψημένου, καὶ τὸ ἔδωκεν εἰς ἐμέ, ἀναγκάσας με συγχρόνως νὰ προχωρῶ. Ἡ Εἰρήνη δὲν ἠθέλησε νὰ φάγῃ· ἀλλ' ἐγὼ κατέφαγον μόνος ὅλον τὸ τεμάχιον τοῦ ἀρνίου, καὶ ἔπιον τὸ ἐν τῇ βομβύλῃ (πλόσκα) τοῦ Μητροῦ ὑπόλοιπον τοῦ οἴνου· καὶ οὕτως ἀνέλαβον δύναμιν· ἡσθάνθη ὅτι ἀνεγεννᾶτο ἐν ἐμοὶ ἐλπίς ζωῆς, καὶ ἠδυνάμην νὰ προβαίνω ἐν βήματι σταθερωτέρῳ.

Ἐν τούτῳ τραχύς τις θόρυβος ἠκούσθη ἔμπροσθεν ἡμῶν· ὁ δὲ Μητρος ἐστάθη, τείνων τὸ οὖς πρὸς τὸν θόρυβον.

— Ἀπ' ἐδῶ! ἐφώνηξε, λαβὼν τὴν Εἰρήνην ἐκ τοῦ βραχίονος, καὶ ἐξῆλθεν ἀπὸ τῆς ἀτραποῦ τοῦ δάσους, δι' ἧς μέχρι νῦν ἐπορευόμεθα. Ὁ Δημητρὸς ἐπλησίασεν εἰς ἐμέ, καὶ ἀμφότεροι ἠκολουθήσαμεν τὸν Μητρον καὶ τὴν Εἰρήνην· οὕτως ἐξήλθομεν εἰς ἀνοιχτὴν πεδιάδα.

— Τρέξτε γρήγορα! γρήγορα! ἐφώνησεν ὁ Μητρος, καὶ ἤρχισε νὰ τρέχῃ, σύρων κατόπιν αὐτοῦ τὴν Εἰρήνην . . . — Ἐγὼ ἔτρεχον τόσον ταχέως, ὅσον αἱ δυνάμεις μου ἐπέτρεπον, καὶ ὁ Δημητρὸς ἠκολούθει μοι κατὰ πόδα, διερεθίζων με εἰς τὸ τρέχειν διὰ χειρονομιῶν καὶ νευμάτων . . . Εἰσῆλθομεν εἰς πεδιάδα ἀραβοσίτου, οὗ τὰ στελέχη ἦσαν ὑψηλότερα ἀνδρωπίνου ἀναστήματος . . . ὁ Μητρος ἐποίησεν εἰς ἡμᾶς σημεῖον ἐπιστάσεως· ἐγὼ ἔπεσον κατὰ γῆς κεκμηκώς· ἡ Εἰρήνη προσελθοῦσα ἐκάθητο παρ' ἐμοί . . . ἡ δυστυχὴς κόρη ἦτο ἐξηντλημένη ἐκ τοῦ κόπου, ἀλλὰ δὲν ἤθελε νὰ τὸ ὁμο-

λογήση. Μόλις δὲ κατεκρύβημεν ἐν τῷ ἀραβοσίτῳ, καὶ ἤκούσαμεν βήματα κατεσπυσμένα . . . — Μωρὲ Παντελῇ! εἶσαι, μωρέ, γαῖδοῦρι! δὲν σοῦ τὸ 'λεγα, πῶς ἦταν ἀδύνατο νὰ βρίσκονται ὡς τώρα τόσο μακριά! . . . — 'Ετρόμαξα, διότι ἡ φωνὴ ἦτο τοῦ Πέτρου, τοῦ μνηστῆρος τῆς Εἰρήνης. Ἡ δυστυχὴς κόρη ἔτρεμεν ὅλη.

— 'Αμή, ἀφέντη . . . — ἀπεκρίθη ὁ Παντελῆς — ἀφοῦ μᾶς τό βεβαίωσε ὁ Παπα-Γιώργης πῶς εἶχαν ἄλογο, ἤπρεπε νὰ 'ναι πολὺ πλὺ μπροστὰ ἀπὸ μᾶς. — Σώπα, σοῦ λέγω, εἶσαι γαῖδοῦρι, καὶ δὲ ξέρεις τί σου γίνεται . . . τώρα πρέπει νὰ τρέξουμε γύρω τὸ δάσος . . . ἴσως ἀπαντήσουμε τὸ Γιάννη μὲ τ' ἄλλα τὰ παιδιά.

Ἡ καρδιά μου ἔπαλλε, καὶ μόλις ἀνέπνεον . . . ὁ Μῆτρος καὶ ὁ Δημητρός μᾶς ὑπέβλεπον, μὴ δραπετεύσωμεν. Περισσότερος φόβος . . . κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐγὼ εὐχαρίστως ἐγινόμην σύντροφος τῶν ληστῶν, ὅπως ἀποφύγωμεν τὴν δίωξιν τοῦ Πέτρου.

Μετ' ὀλίγον αἱ φωναὶ δὲν ἤκούοντο πλέον ἐντὸς τοῦ δάσους. Ἡ θερμότης τοῦ ἡλίου κατήντησεν ἀφόρητος· ὅλοι κατεδιψάσαμεν· καὶ ἐγὼ παρεκάλεσα τὸν Μῆτρον νὰ μᾶς ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τῶν ἀραβοσίτων.

— 'Αδύνατο! πρέπει νὰ 'χετε ὑπομονὴν ὥς τὸ βράδυ . . . καὶ σὰν βγοῦμεν ἀπ' ἐδῶ, θὰ βροῦμε καλὸ δεῖπνο.

'Εφοβούμην μὴ λειποδυμήσῃ ἡ Εἰρήνη, καὶ διὰ τοῦτο ἐπέμενον παρακαλῶν τὸν Μῆτρον ν' ἀλλάξωμεν θέσιν.

— Νὰ 'φήσουμε' αὐτὴν τὴν κρυψιά; ζουρλὸς εἶσαι; . . . ἂμ' ἐδῶ εἵμαστε ξέχνοιαστοι . . . δὲν μποροῦνε νὰ μᾶς δοῦνε . . . ποίος μπορεῖ νὰ βάλῃ στὸ νοῦ πῶς εἶχαμε τὴν παλληκαριά νὰ σταθοῦμ' ἐδῶ μέσα; αὐτοὶ μᾶς ζητᾶνε τώρα δῶδε κεῖδε . . .

Τὸ κατ' ἐμέ, οὐδαμῶς ἐσκεπτόμην περὶ τῶν παθημάτων

μου, βλέπων τὴν Εἰρήνην γενναίως ὑποφέρουσάν τὴν βάσανον ἐκείνην τῆς ὑπερβολικῆς θερμότητος, τῆς δίψης, τῆς πείνης, καὶ τοῦ κόπου.

Ὁ Μῆτρος καὶ ὁ Δημητρὸς διέμενον σιωπῶντες· εὗρισκον δὲ διασκεδάσιν καθαρίζοντες τὰς ρομφαίας των, ὧν ἡ καθαριότης ἠδύνατο ἴσως νὰ κινήσῃ τὸν ζῆλον τῶν ἡμετέρων· μετεχειρίζοντο δὲ πρὸς τοῦτο τὸν μυαλὸν τοῦ προβάτου, ὃν ἐφύλαττον ἐν τινὶ κυτίῳ ἐκ πετάλου σιδήρου (τενεκέ), προσηρτημένῳ εἰς τὴν ζώνην αὐτῶν. Ἀπὸ ὥρας εἰς ὥραν χωρικοὶ διέβαινον παρὰ τὴν πεδιάδα τοῦ ἀραβοσίτου, ἐν ᾧ ἐκρυπτόμεθα . . . οἱ λησταὶ κατέβητον τότε τὰς ρομφαίας ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἀνελάμβανον τὰ πυροβόλα . . . ἡμεῖς δὲ διεμένομεν ἐν τῇ αὐτῇ ἀγωνίᾳ.

Ἐπῆλθεν ἡ νύξ· καὶ ἐγὼ ἠλπίζον, ὅτι μετ' ὀλίγον ἐμελλομεν νὰ ἐξέλθωμεν ἐκ τῆς καμίνου ἐκείνης· ἀλλ' εἰς μάτην· πρὸς τὰς ἀλλεπαλλήλους παρακλήσεις μου ν' ἀναχωρήσωμεν, οἱ λησταὶ ἀπεκρίνοντο — ὑπομονή!

Ἡ νύξ εἶχεν ἤδη προβῆ· καὶ τὴν ὑπερβολικὴν καῦσιν διεδέχθη μετ' ὀλίγον ἡ νυκτερινὴ δρόσος, ἡ τόσον δριμύεια καὶ λεπτὴ ἐν τῇ Ἀττικῇ . . . Ἡ Εἰρήνη ὑπέτρεμεν ἐκ τοῦ ψύχους, καὶ ὁ Δημητρὸς τὴν ἐκάλυψε διὰ τοῦ ἐπενδύτου του, ὁ δὲ Μῆτρος προσήνεγκεν εἰς ἐμέ τὴν ἀπαλὴν κάπαν του, ἣν εὐχαρίστως ἐδέχθη. Αἰφνης ἠκούσθη ὁ τραχὺς ἐκεῖνος θόρυβος, ὃν εἶχομεν ἀκούσειν τὸ πρῶν, καὶ ἐξ οὗ ἠναγκάσθημεν νὰ ἐξέλθωμεν τῆς ἀτραποῦ τοῦ δάσους. Ὁ Μῆτρος ἀνταπεκρίθη διὰ συρίγματος ὁμοίου πρὸς ἐκεῖνο, ὅπερ εἶχον ἀκούσειν τὴν νύκτα, κατ' ἣν τὸν ἐξήγαγον πληγωμένον ἐκ τοῦ θάμνωνος πλησίον τοῦ χωρίου Κ . . . Μετ' ὀλίγας στιγμὰς ἠσθάνθημεν βήματα, καὶ δὲν ἐβραδύναμεν ν' ἀνακα-

λύψωμεν εἰς τὰ ἄκρα τοῦ δάσους, φωτιζόμενα ὑπὸ τῆς σελήνης, ἄνθρωπον, ὅστις ἐφαίνετο προχωρῶν ἐν ἀμφιβόλῳ τῷ βήματι.

Ὁ Μῆτρος προέβη πρὸς αὐτὸν βραδυπορῶν, ὑπὸ τὴν σκέπην τῶν ὑψηλῶν στελέχων τοῦ ἀραβοσίτου· φθάσας δὲ πλησίον τοῦ ἀγνώστου ἐξεκαλύφθη, καὶ ἐρρίφθη εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ. Ἔμειναν δὲ συνδιαλεγόμενοι ἐκεῖ πολλὴν ὥραν Δοθέντος ὑπὸ τοῦ Μήτρου σημείου τινός, ὁ Δημητρός εἶπε πρὸς ἡμᾶς νὰ προχωρήσωμεν, καὶ ν' ἀκολουθῶμεν μακρόθεν τὸν Μῆτρον καὶ τὸν συνοδοιπόρον αὐτοῦ . . . — Ἐπανήλθομεν εἰς τὸ δάσος . . . ἀλλ' ὁ ἥχος κωδωνίσκου μᾶς ἠνάγκασε νὰ σταθῶμεν αἰφνιδίως. Εἷς τινὰ ἀφ' ἡμῶν ἀπόστασιν ἐφαίνετο μέρος τι φωτεινόν . . . Ὁ Μῆτρος μετὰ τοῦ συνοδοιπόρου τοῦ ἐστάθη, καὶ ἡμεῖς ἐπερχόμενοι ἠνώδημεν μετ' αὐτῶν . . . τὸ φῶς τῆς σελήνης ἦτο λαμπρότατον καὶ διαυγέστατον.

— Ἐδῶ νὰ ξαπλωθῶμεν, εἶπεν ὁ Μῆτρος.

Κατενόησα, ὅτι ἡ ἀντανάκλασις τοῦ φωτός μᾶς ἀπέκρυπτε περισσότερον ἢ ἡ σκιά τοῦ δάσους· ἀλλ' ἐν τούτῳ ὁ κωδωνισμὸς ἠκούετο πλησιέστερον ἡμῶν, καὶ ἐπολλαπλασιάζετο κατ' ὅσον ἐπλησίαζεν.

— Κάποιος βοσκὸς ἔξωρισε — εἶπεν ὁ νεὸς ἡμῶν συνοδοιπόρος, ὅστις ὠνομάζετο Κουτσοχέρης. Ἦκούσαμεν ὑλακὴν σκύλου, καὶ μετ' ὀλίγον εἶδομεν πολυάριθμον ποίμνιον ἐξερχόμενον εἰς τὸ ἄδενδρον μέρος τοῦ δάσους· εἷς ποιμενικὸς σκύλος ἐπήδησε κατ' ἡμῶν.

— Ἐ! τσομπάνη, φώναξε ἔπισω τὸ σκυλί, ἢ σοῦ τὸ σκοτόνω.

Μία φωνὴ τρέμουσα ἀνεκάλεσε τὸν σκύλον.

— Σίμωσε τώρα καὶ σύ, τσομπάνη.

— Μὴ με πειράξετε . . . ἀφεντικά! παρεκάλει ὁ δυστυχὴς ποιμήν.

— Μὴ φοβᾶσαι, γαιδοῦρι . . . ἐφώναξεν ὁ Μῆτρος . . . —
γιὰ σερβήρησέ μας κάτι καλὸ δεῖπνο.

Ὁ ποιμὴν ἐξελέξατο ἐν τῶν καλλίστων ἀρνίων καὶ τὸ ἔσφαξεν· ἔπειτα δὲ τὸ διεπέρασεν εἰς κλάδον δένδρου προητοιμασμένον· καὶ ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Δημητρός καὶ ὁ Κουτσοχέρης εἶχον ἐτοιμάσειν τὴν ἀνδρακιάν. Πρώτην ταύτην φορὰν εἶδον, κατὰ ποῖον τρόπον οἱ λησταὶ ἀνάπτουσι πῦρ ἀφανῶς. Κατασκευάζουσι μετὰ σπουδῆς λάκκον στρογγύλον, καὶ περὶ τὴν ἐσωτερικὴν αὐτοῦ περιφέρειαν ὑποσκάπτουσιν ὀριζοντίους διώρυχας, συγκοινωνούσας μετὰ τοῦ ἀέρος δι' ἄλλων ὀρυγμάτων καὶ ἐτών· ῥίπτουσιν ἔπειτα κλάδους δένδρων ἐν τῷ λάκκῳ, καὶ κατακαλύπτουσιν αὐτοὺς διὰ μεγάλων πετρῶν, αἵτινες καταπλίνθουσι καὶ καταστέλλουσι τὴν φλόγα· ὁ δὲ καπνὸς τῆς τοιαύτης πυρεστίας διασκορπίζεται διὰ μέσου τῶν περὶ τὴν κάμινον κατασκευασμένων σωλήνων.

Οὐχ ἤττον εὐφυῆς εἶναι καὶ ὁ τρόπος, δι' οὗ βράζουσι τὸ ὕδωρ. Θερμαίνοντες καλῶς ἐν τῇ ἀνδρακιᾷ χάλικας, ῥίπτουσιν αὐτοὺς ἐντὸς κύστης προβάτου, πρὸς τοῦτο παρεσκευασμένης, καὶ πεπληρωμένης ὕδατος· τὸ δὲ θερμὸν τοῦτο ὕδωρ χρησιμεύει εἰς αὐτοὺς, ὅπως βράζωσι χόρτα (καὶ ταῦτα συνήθως εἶναι αἱ λεγόμεναι πικραλίδες), ὅταν δὲν ἔχωσι κρέας, ἢ κατὰ τὸν καιρὸν τῆς Τεσσαρακοστῆς· διότι ὁ ληστὴς εἶναι ἐγκρατὴς ὅσον ὁ ἄριστος Χριστιανός, καὶ φυλάττει αὐστηρῶς ὅλας τὰς νηστείας, ὅσας ἡ Ἐκκλησία ἐπιβάλλει· πολλάκις μάλιστα χωρίζουσιν ἀπὸ τῶν λαφύρων μέρος ἐξαιρετον, ὅπως ἀφιερῶσωσιν αὐτὸ εἰς ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν Ἐκκλησίαν, ἣν οἱ λησταὶ τιμῶσιν ἰδίως.

Τὸ δεῖπνον ἦτο ἄφθονον· καὶ ὅσον τὸ κατ' ἐμέ, ἀπεσκοράκισα ὅλους τοὺς ὀλιβεροὺς διαλογισμούς μου, καὶ οὐδαμῶς

έσκεπτόμην πλέον οὔτε περὶ τῆς παρούσης λυπηρᾶς ἡμῶν
ᾤέσεως, οὔτε περὶ τῆς εἰς τὸ μέλλον λυπηροτέρας προσδοκω-
μένης. Ἡ Εἰρήνη ἐφαίνετο ὁμοίως οὐ μεμψιμοιροῦσα. Οἱ
τρεῖς λησταὶ ἐφαίνοντο εὐχαριστούμενοι, βλέποντες ἡμᾶς τρώ-
γοντας μετὰ πολλῆς τῆς ὀρέξεως· καὶ ἐν ἐλλείψει ὕδατος
ἐπίνομεν αἶγειον γάλα, ὅπερ ὁ ποιμὴν εἶχεν ἀμέλξειν δι' ἡμᾶς.

— Αὔριον, ἔλεγον οἱ λησταί, ᾤα φθάσουμεν στὸ δάσος,
καὶ ἀκόμῃ καλλίτερο δεῖπνο ᾤα ἔχουμεν . . . τὰ παιδιὰ ᾤα μᾶς
φέρουν ταξέτικο ψωμί, τυρί, καλὸ κρασί, καὶ νεράκι δροσερό.

Ὁ Μῆτρος διεμέλισε τὸ ἄρνιον μετὰ παραδόξου ἐπιδεξιό-
τητος· διεφύλαξε δὲ τὴν ὠμοπλάτην, καὶ ἐκκαθάρίσας αὐ-
τὴν, τὴν παρετήρει μετὰ προσοχῆς, ὅπως ἀνακαλύψῃ τὸ μέλ-
λον. Ἄπαντες ἐπαύσαμεν τὸ φαγητὸν, ὅπως ἐννοήσωμεν ἐκ
τοῦ προσώπου τοῦ Μήτρου τὰς ἀποκαλύψεις τοῦ μυστηριώ-
δους ὁστοῦ· ἀλλὰ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐφάνη κατηφές ἐκ τῆς
ἐπιβλέψεως τῆς ὠμοπλάτης . . .

— Βλέπω σταυρό . . . θανάτου σημάδι . . . νὰ τὸ δάσος
ἐδῶ . . . νὰ καὶ 'μεῖς ἐκεῖ . . . τρεῖς ἀπὸ μᾶς φοβερίζει ὁ θά-
νατος . . . κι' ὁ ἓνας δὲ θ' ἀργήσῃ ν' ἀποθάνῃ . . . πρέπει
νὰ φύγουμε στὴ στιγμή.

Οἱ λόγοι οὗτοι κατετάραξαν ὅλους· ὁ Μῆτρος διέταξε τὸν
ποιμένα νὰ διασκορπίσῃ τὴν ἀνδρακιὰν, καὶ νὰ ἐξαλείψῃ πᾶν
σημεῖον τῆς ἐκεῖ διαμονῆς ἡμῶν· τὸ ποίμνιον διέπραξε ταύ-
την τὴν ἐργασίαν ἐντὸς ὀλίγων λεπτῶν, καὶ αἱ αἶγες πρὸ
πάντων ἐφάνησαν αἱ μᾶλλον ἐπιτήδαιοι.

— Ἄν' πῆς τίποτε γιὰ μᾶς, τσομπάνη, σ' ὅχτ' ὁ μέραις
τὸ μανδρί σου καὶ τὸ κεφάλι σου ᾤα γίνουν πατσᾶς. —
Οὕτως ἀπεχαιρέτισεν ὁ Μῆτρος τὸν δυστυχῆ ποιμένα.

— Καὶ διὰ τί νὰ μὴ πληρώσωμεν τὸ πρόβατον εἰς

τὸν πτωχὸν τοῦτον βοσκόν; . . . ἤρώτησα ἐγὼ τὸν Μῆτρον.

— Ἐμεῖς οἱ κλέφταις ποτὲ δὲν πληρόνουμε τὸ σφαχτό μας, παρὰ μόνου σὰν τὸ πέρνουμε ἀφ' τοὺς δικoὺς μας φίλους . . . μὰ σταῖς μεγάλαις γιορταῖς, καὶ μάλιστα τῇ Δαμπρῇ καὶ τ' ἁγιοῦ Γιωργιοῦ, ὦ! τότες ναί, τὸ πληρόνουμε . . . γιατί τὸ ἔχουμε κακὸ ἄγοῦρι νὰ φᾶμε σφαχτὸ ἀπλέρωτο τέτοιαις ἡμέραις.

Μόλις εἵχομεν ἐπιστρέψειν εἰς τὸ δάσος, καὶ ὁ ἥλιος κατεκαλύφθη, σπάνιον πρᾶγμα ἐν τοιαύτῃ τοῦ ἔτους ὥρα, καὶ βροχὴ ῥαγδαία κατέπιπτεν. Οἱ λησταὶ ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ κατέκοψαν κλάδους, καὶ στιβάσαντες αὐτοὺς ὑπὸ ἐν δένδρον, εἶπον εἰς τὴν Εἰρήνην νὰ κατακλιθῇ ἐκεῖ· ἐγὼ δὲ ἐκάλυψα τὴν σύζυγόν μου διὰ τῆς μηλωτῆς τοῦ Δημητροῦ· ἡ βροχὴ καταπίπτουσα ἐπὶ τῆς Εἰρήνης διέρρεε διὰ τῆς ἀδιαβρόχου ἐκείνης μηλωτῆς, καὶ ἔπιπτεν εἰς τὴν γῆν· τῶν δένδρων δὲ οἱ κλάδοι προεφύλαττον ἀπὸ τῆς ὑγρασίας τὴν πτωχὴν σύντροφόν μου. Ἐγὼ ἐκαλύφθην διὰ τοῦ ἐπανωφορίου τοῦ Μήτρον, καὶ ἔμενον ὀρθίος πλησίον τῆς Εἰρήνης· οἱ δὲ λησταὶ ἐκάθηντο ὀλίγα βήματα μακρὰν ἡμῶν, καὶ προεφυλάττοντο ἀπὸ τῆς βροχῆς ὅπως ἠδύναντο κάλλιον. Δυσκόλως δύναται τις νὰ πιστεύσῃ μέχρι τίνος βαδμοῦ φθάνει ἡ πρόνοια τῶν ληστῶν ὑπὲρ τῆς εὐζωΐας τῶν ὑπ' αὐτῶν αἰχμαλωτιζομένων· πολλάκις φθάνει μέχρι τοσούτου, ὥστε ν' ἀποδίδωσιν εἰς αὐτοὺς κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἀπελευθερώσεώς των ὀλίγα χρήματα, ὅπως χρησιμεύσωσιν αὐτοῖς εἰς ἔξοδα ὁδοιπορικὰ μέχρι τῆς εἰς τὰ ἴδια ἐπανόδου.

Ἡ βροχὴ κατέπαυσε, καὶ ἡμεῖς ἐπαναλαβόντες τὴν ὁδοιπορίαν ἐφθάσαμεν εἰς ὃέσιν τινὰ κατάξηρον, ἐνθα οὐδεμίαν ὑπῆρχε φυτεία, οὐδὲ βλάστησις· εὕρισκόμεθα εἰς τοὺς πρό-

ποδας λόφου πετρώδους καὶ κωνοειδοῦς, εἰς ὃν ἀνεβαίνομεν βραδυποροῦντες· οἱ δὲ λησταὶ προέβαινον σκυδρωτοὶ καὶ σιωπηλοὶ διὰ τὴν ἀπαισίαν ἐντύπωσιν, ἣν ἐνεποίησεν αὐτοῖς τὸ μάντευμα τῆς προτεραίας.

— Ἀλλὰ τέλος πάντων, ποῦ ὑπάγομεν; — ἠρώτησα τὸν Μῆτρον . . . φαίνεται μοι, ὅτι ἀφήνομεν ὀπίσω τὸ χωρίον Κ . . .

— Πᾶμεν, ἀφοῦ δὲν τὸ κατάλαβες ἀκόμη, νὰ βάλουμε τὴν κοκωνίτζα σὲ ἀσφάλεια, καὶ νὰ προσμένουμε τὴν ἀποκρίσι τοῦ Καπετὰν Βασιλῆ.

— Καὶ πόσα λύτρα ἐζητήσατε;

— Μόνον δύο χιλιάδες δραχμαῖς.

— Ἀλλὰ ὅλη ἡ κατάστασις τοῦ πατέρα μου δὲν εἶναι περισσότερη . . . ὑπεψιδύρισεν ἡ Εἰρήνη.

— Ξέρουμε 'μεῖς, παιδί μου . . . οἱ κλέφταις ξέρουν πάντα τὴν ἀλήθεια . . . ἔχουμε 'μεῖς παντοῦ κατασκόπους . . . καὶ φίλους ἔχουμε παντοῦ . . . ὁ πατέρας σου ἔχει ἕξ χιλιάδες δραχμαῖς σὲ κτήματα . . . τοῦ περισσεύουν ἀκόμη καὶ τέσσεραις χιλιάδες νὰ σε προικίσῃ, καὶ νὰ ζήσῃ.

— Πολὺ γενναῖοι εἰσδε! . . . εἶπον ἐγώ.

— Αὐτὸ 'ναι τὸ δικό μας τὸ συνήθειο, παλληκάρι μου, δὲ ξεγυμνόνουμε 'μεῖς ποτὲ ὅσους πιάνομεν . . . αὐτὸ 'ναι κακὸ 'δικό μας.

— Καὶ ἂν ὁ Καπετὰν Βασιλῆς δὲν δεῖλῃ νὰ πληρώσῃ τὰ λύτρα;

— Τότες δὲ τοῦ στείλουμε τὸ κεφάλι τῆς κόρης του.

Ἡ Εἰρήνη διέμεινεν ἀπαθῆς εἰς τοὺς λόγους τούτους.

— Καὶ τί σᾶς ὠφελεῖ αὐτὸς ὁ φόνος; . . . ἠρώτησα ἐγώ.

— Ἐμεῖς ποτὲ δὲ σκοτόνουμε ἄδρωπο χωρὶς ἀνάγκη . . . μόνου γιὰ τὴ 'δική μας ἀσφάλεια τὸ κάνουμε . . . ἐμεῖς κολοβόνουμε τοὺς προδόταις, αὐτὸ 'ναι ἀλήθεια, ἀμὰ δὲν τὸ

κάνουμε για ἐκδίκησι, μόνου για νὰ μὴ τοὺς μιμῶνταινε κι ἄλλοι· κι' ἂν δὲν τὸ κάμουμε 'μεῖς, ἄλλη συμμορία θὰ τὸ κάμῃ για 'μᾶς . . . ὅλ' οἱ λησται ἔχουμε τὸ ἴδιο σύμφερο. 'Ο ἄνθρωπος ποῦ θὰ πιάσουμε καὶ δέ μᾶς πληρώσῃ τὰ λύτρα του πρέπει νὰ σκοτόνεται, για νὰ τὸ γνωρίζουνε καλά, πῶς δὲ γλυτόνει κανεὶς ἀπὸ τὰ χέρια μας, χωρὶς νὰ πληρώσῃ . . . 'Ο Καπετὰν Βασίλης, τοῦ συμφέρι νὰ μὴ μᾶς καταδιώξουν, καὶ νὰ 'μπορῇ ἐλεύθερα ν'ἄρθῃ σὲ ὁμιλίαις μαζῇ μας, ἂν θέλῃ νὰ μὴ χάσῃ τὴν κόρη του . . . καὶ ἀκόμα σὰν χάσουμε κάτῃ ἐρπίδα, πρὶ πιασθoῦμε καὶ σκοτωθoῦμε, πρέπει νὰ σκοτώσουμε τὸν ἄνθρωπο ποῦ κρατοῦμε . . . "Ετσι δὲν κάνουμε ρεζίλι τὸ κλέφτικο, καὶ δέ μας περιγελᾶνε κι' οἱ ἄλλοι λησται.

Μετὰ φρίκης ἔβλεπον τὴν ἀπάθειαν καὶ τὴν καρτερίαν τῆς Εἰρήνης. 'Αφοῦ ἀνέβημεν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ λόφου, ὁ Μῆτρος ἀπεφάσισε νὰ κάμωμεν ἐκεῖ λιμέρι (νὰ διημερεύσωμεν ἐκεῖ). Δὲν ὑπῆρχεν ἐκεῖ οὐδὲ ρανὶς ὕδατος, καὶ προέβλεπον, ὅτι ἡ Εἰρήνη ἔμελλε νὰ ὑποστῇ νέας ταλαιπωρίας. Εἴχομεν μετακομίσει μεθ' ὑμῶν τὰ λείψανα τοῦ δείπνου τῆς προτεραίας καὶ ὀλίγον γάλα ἐν τῇ βομβύλῃ (πλόσκα), ὅπερ ὅμως ἦτο ἤδη πεπηγμένον.

— 'Εδῶ, εἶπεν ὁ Μῆτρος, ἔπρεπε νὰ γένη τὸ καβούλι (ἡ σύσκεψις)· ἀλλὰ ὁ γέρος δὲν ἔφθασεν ἀκόμη . . .

— Ποῖος εἶναι ὁ ἀρχηγός σας . . .; Ποῖος εἶναι ὁ γέρος . . .;

— Θαρρεῖς, παλληκάρι μου, πῶς θὰ σοῦ τὸ πῶ; . . . ἔρχεσαι μαζῇ μας . . .; ἀμὰ λόγιαξε πῶς θ' ἀφήσῃς αὐτὴν τὴν ὁμορφὴ κοπέλλα.

— Τί ἐννοεῖς; τὸν ἠρώτησα.

— Σὺ δὲ ξέρεις, πῶς οἱ κλέφταις πρέπει νὰ 'ναι μακριὰ

ἀπὸ γυναῖκες; ποῦ ἢ γυναῖκες εἶναι ὁ μεγαλείτερός των ἐχθρός; . . . εἶναι σὰν τὴ λέπρα . . . τὴν ἴδια ῥμέρα ποῦ ἀγγίξης γυναῖκα, θά σε πάρῃ τὸ βόλι . . . δὲν εἶναι πρᾶμα στὸν κόσμο ποῦ νὰ τραβᾷ τὸ βόλι, σὰν τὴ γυναῖκα . . . ὁ Θεὸς νὰ μᾶς φυλάγῃ! (καὶ ταῦτα λέγων ὁ Μῆτρος ἐσταυροκοπήθη) . . .

Ἄκουσε, ἐξηκολούθησε λέγων — σὰν γένῃς κλέφτης, κύτα καλὰ νὰ μὴν ἀγγίξης γυναῖκα, νὰ ῥχῃς πάντα μιὰ πλάτη τοῦ ἀρνιοῦ γιὰ νὰ τηρᾷς τὴ δουλειά σου, ἓνα καλὸ γιαταγάνι, ἓνα καλὸ τουφέκι . . . καὶ δὲ φοβᾷσαι τίποτα . . .

— Καὶ οἱ χωροφύλακες; εἶπον ἐγώ.

Ὁ Μῆτρος ἀπεκρίθη πρὸς τὴν ἐρώτησίν μου ταύτην δι' ἐνὸς σχήματος, ὅπερ ἀνεβίβασε τὸ αἷμα εἰς τὴν κεφαλὴν μου.

Ἡμῖν ἔτοιμος νὰ τιμωρήσω τὸν αὐθάδη, ὅτε ὁ ἥχος πυροβολισμοῦ διέσπειρε τὸν φόβον ἐν ἡμῖν.

Ἡ τοποθεσία, ἐν ἣ ἀπεφασίσσαμεν νὰ διημερεύσωμεν, ἦτο ὕψωμα μετὰ προβολῆς· καὶ ὅπισθεν τῆς τραχείας ἐκείνης προβολῆς, ἥτις ὡμοίαζε πρὸς ἐπιτείχισμα, συνήθροισαν ἡμᾶς οἱ λησταί, ὅπως μᾶς ἀποκρύψωσι, καὶ αὐτοὶ συνεκρύβησαν μεθ' ἡμῶν.

Ὁ πυροβολισμὸς ἐξηκολούθει.

— Τὸ γέρο βαροῦν! Παναγία μου! ἐφώναξεν ὁ Μῆτρος.

— Νὰ τρέξουμε νὰ τοῦ βοηθήσουμε, εἶπεν ὁ Κουτσοχέρης.

— Ζουρλὸς εἶσαι; παρετήρησεν ὁ Δημητρός . . . νὰ πᾶμε νὰ κτυπήσουμε τ' ἀποσπάσματα στὸν κάμπο;

Ὁ πυροβολισμὸς ἔπαυσε· καὶ ὁ Μῆτρος ὕψωσε τὴν κεφαλὴν, ἵνα παρατηρήσῃ· τὸ βλέμμα του διήρχετο πᾶν τὸ διάστημα.

— Τί βλέπεις, Μῆτρο;

— Βλέπω, μωρέ ἀδελφια, ἀγγαρειαῖς, στρατιώταις, χωροφύλακες . . . χάλασ' ὁ Κόσμος, ἀδελφια . . . οἱ στρατιώταις

σκοτώσαν τὸ γέρο . . . δὲν εἶν' ἄλλος παρ' αὐτός . . . γυρνᾶνε
τώρα στὸ δάσος . . . σωθῆκαμε.

Ἀνέπνευσα· σκληρὰ τῇ ἀληθείᾳ θέσις, ἥτις με παρεκίνει
νὰ εὐχῶμαι τὴν ἐπιτυχίαν τῶν ληστῶν! Ἡ Εἰρήνη ἦτο ἀτά-
ραχος, καὶ τὸ βλέμμα της ἐξέφραζε τὴν γλυκύτητα καὶ τὴν
ἀταραξίαν μάρτυρος.

— Θ' ἀποθάνω! εἶπεν εἰς ἐμέ, ἀποθέσασα ἐπὶ τῶν ὤμων
μου τὴν ἐκ τοσούτων σκληρῶν ταλαιπωριῶν καταπεπονημένην
κεφαλὴν της . . . θ' ἀποθάνω, ψυχὴ μου . . ., καὶ σὺ θὰ
πάρῃς ἄλλη γυναῖκα . . . μὴ τὴν πάρῃς, ψυχὴ μου, χωρὶς το
θέλημα τῶν γονιῶν της . . . ὁ γάμος ποῦ γίνεται χωρὶς τὸ
θέλημα τῶν γονιῶν ποτέ δὲν εἶναι εὐτυχισμένος.

— Εἰρήνη! . . . τί λόγια εἶν' αὐτά . . .; χθὲς ἦσο τόσον
θαρβαλέα . . . τόσον γενναία . . . εἶχες τόση καρδιά . . .

— Ναί . . . ἀλλὰ ἡ πλάτη τοῦ ἀρνιοῦ ἐδειξε πῶς θ' ἄ
ποθάνω . . .

— Νὰ πάρῃ ὁ Διάβολος ὅλαις ταῖς πλάταις . . .

— Σώπα, βρέ παιδί! . . . ἡ πλάτη ξέρει πολὺ πλειότερα
παρὰ σένα . . . εἶπε μὲ διακεκομμένην φωνὴν ὁ Μῆτρος.

— Δὲν θὰ πάρῃς ἄλλην γυναῖκα βέβαια εὐθὺς εὐθὺς· δὲν εἶν'
ἀλήθεια . . .; ἐξηκολούθησε λέγουσα ἡ Εἰρήνη . . . Ν' ἀπο-
θάνω τόσον νέα! . . . δὲν εἶναι τοῦ λυπημοῦ . . . πόσον εὐτυ-
χισμένη θὰ ἦμουν μαζί σου . . . εἰς τὸ μικρό μας τὸ χωριό . . .
θὰ ἐκάναμεν πολὺ ὠραῖον τὸ σπητάκι μας . . . μὰ δὲν τὸ
θέλ' ὁ Θεός . . . ἄκουσέ μου, ἀγαπημένε μου ἄνδρα! (πρώ-
την ταύτην φορὰν ἀπὸ τῆς φυγῆς ἡμῶν μ' ἐκάλεσε τὸ ὄνομα
τοῦτο, καὶ πολὺ ηὐχαριστεῖτο νὰ τὸ ἐπαναλαμβάνῃ, εὐρίσκουσα
τέρψιν τινὰ εἰς τὴν παράτασιν τῆς προφορᾶς του) . . . ἄκουσε,
καλέ μου ἄνδρα . . . νὰ πᾶς στὴν Ἐκκλησιὰ νὰ ζητήσης τὰ

στέφανα τοῦ γάμου μας, καὶ νὰ τὰ βάλῃς μέσα στὸν τάφο μου . . . δὲ θὰ μοῦ κάμῃς αὐτὴ τὴ χάρι, ἄνδρα μου;

Εἰς μάτην προσεπάθουν νὰ κρατῶ τοὺς ὀλολυγμούς μου . . . ἔρρήξα σπαραξικάρδιον ὀλολυγμόν, ὅστις καὶ αὐτοὺς τοὺς ληστὰς συνεκίνησεν.

— "Ακουσέ μου, παλληκάρι μου . . . εἶπεν ὁ Μῆτρος . . . ἔλα νὰ γένῃς κλέφτης . . . ἔλα νὰ γένῃς ὁ δικός μας, καὶ νὰ ὦσαι τὸ πρωτοπαλλήκαρό μου, καὶ ἔτσι μπορεῖ νὰ μὴ χαθῇ κ' αὐτὴ ἡ φτωχὴ κοπέλλα.

— Ἐμπορεῖ νὰ μ' ἀκολουθῇ . . .; ἠρώτησα μετὰ πολλῆς ἀγωνίας.

— Θὰ τὴν πᾶμε στὰ κλεφτοχώρια μας στὴν Γουρκιά . . . νὰ κάθῃ ἐκεῖ μὲ τῆς ὁδικαῖς μας μανάδες κι' ἀδελφάδες . . .

Παρετήρησα τὴν Εἰρήνην· τὸ βλέμμα της ἤστραπτεν.

Ὁ Μῆτρος, ὅστις ἀπὸ ὥρας εἰς ὥραν ἀνώρτου τὴν κεφαλὴν του, ὅπως περιβλέπη εἰς τὸν ὀρίζοντα, ἐφώναξε·

— Διάβολε! νὰ τοὺς πάλι . . . προσοχή . . .

Μετ' ὀλίγον ἠκούσθησαν κραυγαί.

— Ἀπ' ἐδῶ ἐρχοῦνται . . . ἐξηκολούθησεν ὁ Μῆτρος· κάποιος τοὺς ὀδηγᾷ, βρὲ παιδιὰ . . . αὐτὴ τὴν κρυψιὰ μόν' ὁ γέρος τὴ ξέρει . . . βέβαια ἴσια καταπάνου μας ἐρχοῦνται . . . νὰ ξεφύγουμε τρόπος δὲν εἶναι . . . σ' ὀλίγο θὰ μας τριγυρίσουν.

Ἐγὼ ἔτρεμον ὅλος· ἡ δὲ Εἰρήνη ἐφαίνετο ὡς ἀναίσθητος, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ της ἔμειναν ἀκίνητοι εἰς τρόπον λίαν ἐπίφοβον.

— Παιδί μου! . . . εἶπεν εἰς ἐμέ ὁ Μῆτρος μετὰ φωνῆς λυπηρᾶς . . . Παιδί μου! . . .

Κατενέησα τὴν ἀπαίσιον ἐκείνην φωνήν.

— Δός με τὸ ὄπλον σου! ἐφώναξα· ἐγὼ θ' ἀποθάνω πρὸ τῆς Εἰρήνης!

Ἡ Εἰρήνη ἔρρηξε φωνήν περιχαρῇ· καὶ ἀνορθωθεῖσα ἐφώναξεν.

— Καὶ σὲ 'μένα δότε ἓνα τουφέκι! καὶ ἤρπασε τὸ ὄπλον τοῦ Κουτσοχέρη.

᾽Ω! πόσον ἦτο ὠραία! οἱ λησταὶ καὶ ἐγὼ ἐβλέπομεν αὐτὴν ἔκσταμποι.

Ἐλαβον ἐγὼ τὸ ὄπλον τοῦ Δημητροῦ· ὁ δὲ Κουτσοχέρης καὶ ὁ Δημητρὸς ἠτοιμάσθησαν νὰ μεταχειρισθῶσι τὰς πιστόλας των.

— Ἐνα σκυλί! . . . ἓνα σκυλί! . . .

— Αὐτὸ τὸ διαβολόσκυλο μᾶς ἐξίχνιασε . . . ἐφώναξεν ὁ Μῆτρος.

Μετ' ὀλίγας στιγμᾶς ὁ Μασκαρᾶς περιστρέφετο εἰς τοὺς πόδας τῆς Εἰρήνης.

Τὸ πτωχὸν ζῶον! ἀκουσίως μᾶς εἶχε προδώσειν.

— Γρουσούζικο σκυλί! σὲ γνωρίζω! ἐφώναξεν ὁ Μῆτρος, καὶ ἠτοιμάζετο νὰ κόψη τὸν Μασκαρᾶν μὲ τὸ γιαταγάνι.

— Μὴ σκοτώσης τὸ σκυλί μου! ἐφώναξεν ἡ Εἰρήνη.

Κατόπιν τοῦ Μασκαρᾶ ἔφθασαν εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ λόφου τὸ ἀπόσπασμα τῆς χωροφυλακῆς καὶ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι τοῦ Καπετὰν Βασίλη, οἵτινες ἐξῆλθον εἰς καταδίωξιν ἡμῶν· μεταξὺ τῶν πρώτων ἀνεγνώρισά τινας παλαιοὺς στρατιώτας τοῦ τάγματος, εἰς ὃ ἀνήκον καὶ ἐγώ, καὶ μεταξὺ τῶν δευτέρων εἶδον τὸν Πέτρον, τὸν Παντελῆ καὶ τὸν Γιάννην. Προσεκλήθημεν νὰ παραδοθῶμεν· ἀλλ' ἡμεῖς ἀπεκρίθημεν διὰ πυροβολισμῶν· δύο χωροφύλακες καὶ ὁ Παντελῆς ἐφονεύθησαν εἰς τὸν πρῶτον πυροβολισμόν . . . — Οἱ προσβαλόντες ἡμᾶς ἀπесύρθησαν καὶ συνεσκέφθησαν . . . ἤλλαξαν σχέδιον· διεχωρίσθησαν, καὶ ἕκαστος ἐξ αὐτῶν προσεπάθησε ν' ἀναβῇ κατ' ἰδίαν εἰς τὸν λόφον, ἐφ' οὗ εἵχομεν κρυφθῆ· ἡμεῖς δὲ

ἀπεφασίσσαμεν τότε νὰ ὠφεληθῶμεν ἐκ τῆς διασπορᾶς τῆς
δυνάμεως τῶν προσβαλόντων ἡμᾶς, καὶ νὰ τραπῶμεν εἰς φυγὴν.

— Στὴν Καλὴ βρύσι! παιδιά! . . . καὶ ὁ Θεὸς μαζί
σας! . . . ἐφώναξεν ὁ Μῆτρος.

Ἡ Εἰρήνη καὶ ἐγὼ ἠκολούθησαμεν τὸν Μῆτρον· ὁ Μα-
σκαρᾶς κρεμάσας τὰ ὠτά του ἤρχετο μετ' ἡμῶν· ὁ Δημη-
τρός καὶ ὁ Κουτσοχέρης ἠκολούθησαν ἄλλην ὁδόν.

Εἴχομεν ἤδη καταβῆ ἐκ τοῦ λόφου, καὶ ἐπλησιάζομεν νὰ
εἰσέλθωμεν εἰς τὸ δάσος, ὅτε σφαῖραί τινες ἐσύριξαν πέριξ
ἡμῶν. Ἡ Εἰρήνη ἔπεσε κατὰ γῆς.

— Ἐπληγώθηκα . . φύγε . . . εἶπε πρὸς ἐμέ.

— Νὰ φύγουμε! εἶπεν ὁ Μῆτρος, βραδύνων τὸ βῆμά
του . . . θὰ τὴ ξαναβροῦμε . . .

— Ἀδύνατον! ἐφώναξα.

Ἐστάθημεν . . . οἱ διώκται ἡμῶν εἶχον προχωρήσειν· καὶ
δεύτερος πυροβολισμὸς ἀντήχησε πέριξ ἡμῶν . . . ἡ Εἰρήνη
ἐκίνησε τὴν κεφαλὴν, καὶ ἔμεινεν ἄπνους.

— Ἀπέθανε! ἄς φύγουμεν, ἐφώναξεν ὁ Μῆτρος, προσπα-
θῶν νὰ με σύρῃ μετ' ἑαυτοῦ.

— Ὅχι· ἄφησέ με! . . . καὶ ἐρρίφθην ὀλοφυρόμενος ἐπὶ
τοῦ νεκροῦ τῆς Εἰρήνης.

Τί συνέβη μετὰ τὴν ὀλεθρίαν ἐκείνην στιγμὴν, οὐδαμῶς
ἐνθυμοῦμαι. Αἴφνης βλέπω ἑμαυτὸν ὁδοιποροῦντα ὀπισθάγ-
κωνα ἐν μέσῳ δύο χωροφυλάκων· ὁ Μῆτρος, θῦμα γενόμενος
τῆς ἀφοσιώσεώς του εἰς ἡμᾶς, πορεύεται παρ' ἐμοί· πρὸ
ἡμῶν δὲ δύο ἄνθρωποι φέρουσι τὸν νεκρὸν τῆς Εἰρήνης,
κρατοῦντες αὐτὸν ἀπὸ τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν . . . Ἡ
κόμη τῆς ἀτυχοῦς κόρης, ὅσάκις ὁ ἕτερος τῶν φερόντων αὐ-
τὴν ἔκυπτεν ἐκ τοῦ βάρους τοῦ πτώματος, ἐσύρετο ἐν τῇ

κόνει . . . Ὁ Μασκαράς ἐπηκολούθει τὴν ἐπικήδειον ταύτην πομπήν, ἔχων τὴν κεφαλὴν κεκλιμένην πρὸ τῶν ἐμπροσθίων ποδῶν του, καὶ ἐκπέμπων ἀπαισίους ὠρυγμούς . . . ἐνίοτε δὲ ἔλειχε τὸ κατ'ημαγμένον πρόσωπον τῆς ἀγαπητῆς αὐτοῦ κυρίας.

Ὅπισθεν ἡμῶν βλέπω χωροφύλακας καταλελυτρωμένους . . . καὶ μεταξὺ αὐτῶν ὁ Πέτρος προβαίνει, διάπυρον ἔχων καὶ ἀπειλητικὸν τὸ βλέμμα . . . φαντάζομαι ὅτι μοι ὁμιλεῖ τις· ἀλλ' ἐγὼ εὐρίσκομαι εἰς πλήρη ἀναισθησίαν . . .

.

— Ἀγαπητέ Κύριε Βρετέ! πολλὴν ὥραν ἠνάγκασας τὸν ἄσθενῆ μου νὰ φλυαρῇ . . .

Ἦτο ἡ φωνὴ τοῦ ἱατροῦ Κυρίου Ῥώτα, τοῦ πολυτίμου συμπολίτου μου, διευθυντοῦ ἐνὸς τῶν ἐν Παρισίοις ἀρίστων φρενοκομείων.

— Julien . . . ἐφώνησεν ὁ ἱατρὸς Ῥώτας, ἀποτεινόμενος Γαλλιστὶ πρὸς τινὰ ὑπηρέτην τοῦ νοσοκομείου . . . reconduisez le No. 22 dans son pavillon . . . Ἐπειτα δὲ στραφεὶς πρὸς ἐμέ προσέειπεν· — Ἀ! φίλε μου! φίλε μου! πόσον κακῶς ἔπραξας, ἀναγκάσας αὐτὸν νὰ φλυαρήσῃ τόσον πολὺ! . . . παρατήρησον εἰς πόσῃ ἀδυναμίᾳ τὸν ἔρριψας . . .

.

Οἱ προσερχόμενοι ὁμογενεῖς εἰς Παρισίους δύνανται, εἰάν θελωσι, νὰ ἐπισκεφθῶσι τὸν δυστυχῆ ἐραστὴν τῆς Εἰρήνης, λαμβάνοντες προηγουμένως παρὰ τοῦ ἱατροῦ Κ. Ῥώτα τὴν ἀπαιτουμένην ἄδειαν πρὸς ἐπίσκεψιν αὐτοῦ.

Μαρίνος Π. Βρετός.